

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

VOLITVE IN MANJŠINA

Prejšnji teden je slovenski dnevni tisk poročal, da je madžarska vlada predložila parlamentu v odobritev osnutek novega volilnega zakona, ki naj omogoči izvolitev predstavnikov narodnostnih manjšin v madžarski osrednji zakonodajni zbor. Ne da bi se spuščali v razglabljanje o veljavnosti ali ustreznosti predlaganega volilnega mehanizma, menimo, da mora v vsakem zavednem in politično osveščenem pripadniku narodnih oziroma jezikovnih manjšin vzbuhati pozornost že samo dejstvo, da si je madžarski vodilni politični sloj postavil vprašanje izvolitve manjšinskih predstavnikov oziroma njihove prisotnosti v madžarskem parlamentu.

Kolikšna razlika od dejanskosti pri nas! Tu se italijanski vodilni politični sloj kratko malo otepa tega vprašanja oziroma z njim ravna kot z nadležno muho. Nikoli in nikdar ne bomo pozabili, kako je deželni zbor Furlanije-Juljske krajine v legislaturi 1988-1993 tako spremenil volilne predpise, da je iz zakonodajnega telesa na volitvah leta 1993 izginil poslanec Slovenske skupnosti, čeprav je slovenska narodna lista na volitvah napredovala tako po glasovih kot odstotkih v primerjavi s prejšnjimi volitvami. Na dlani je, da je šlo za namerno dejanje, saj so se politične sile večinskega naroda z enim samim zamahom znebile manjšinskega zastopnika, ki je sedel v deželnem svetu od njegove ustanovitve, to je celih 29 let.

Kot piše bivši deželni poslanec SSK dr. Drago Štoka v današnji številki Novega glasa, je zgodovinski voditelj Južnih Tirolcev dr. Sylvius Magnago pred dnevi toplo priporočal Slovincem v Italiji, naj odločno vztrajajo pri zahtevi o zajamčenem zastopstvu v vseh ključnih zakonodajnih in upravnih izvoljenih telesih, saj gre, med drugim, za ustavno pravico. "Če obstaja politična volja, je naglasil, se lahko najde rešitev tudi za vas".

Volivci goriškega senatnega okrožja, kamor sodijo poleg upravičencev iz vse Goriške še volivci v treh občinah na tržaškem Krasu (Devin Nabrežina, Zgonik in Repentabor), v Benečiji in Reziji, bodo odšli na volišča v nedeljo, 14. decembra, da izvolijo naslednika prezgodaj umrlega senatorja prof. Darka Bratine. Zaradi spleta srečnih naključij bodo slovenski upravičenci imeli spet na izbiro kandidata svojega jezika in narodnosti. To pa prav v ničemer ne spreminja veljavnosti naše načelne in stvarne zahteve, naj se volilni predpisi tako spremenijo, da bo naši manjšini omogočena izvolitev njenih predstavnikov v vse tiste forume, kjer se kroji tudi njena usoda. Če ustava Republike Slovenije jamči italijanski manjšini prisotnost njenega predstavnika v slovenskem parlamentu, ne more biti prav nobenega razloga, da slovenska manjšina v Italiji ne bi uživala enake pravice. To tudi zato, ker je znano, da je Slovencev v Italiji mnogo in mnogo več kot Italijanov v Sloveniji. Slednji namreč sami javno trdijo, da jih je kakih 3.500.

/STRAN 2

- DRAGO LEGIŠA

02

Drago Štoka
SYLVIVS MAGNAGO, VODITELJ SVP

POLITIČNA KULTURA V ITALIJI JE, PA NAM BO VŠEČ ALI NE, KLANSKA IN KLIKARSKA. CEHOVSKA IN PROTEKCIONISTIČNA, IDEOLOŠKA IN PRETORIČNA, SVETOHLINSKA IN PRAVDARSKA, REAKCIONARNA IN TRANSFORMISTIČNA. SKRATKA - NELIBERALNA. TO VELJA TAKO ZA TISTEGA, KI VOLI LEVICO, KOT TISTEGA, KI VOLI DESNICO."
(Piero Ostellino)

03

Drago Legiša / intervju
MITJA VOLČIČ

04

Miro Oppelt
POKLON ŠKOFU ŠTERKU

05

Mariza Perat
MARIJA V BOŽIČNI SKRIVNOSTI

06

Jurij Paljk
ŠTIRI KNJIGE ZA NAŠE MALČKE

07

Lojzka Bratuž
TRŽAŠKI ZAPISI MARIJE PIRJEVEC

07

Marko Tavčar
IN MEMORIAM: STANISLAV RAPOTEC

08

Erik Dolhar
NOVI ŽUPAN V NABREŽINI

11

Dario Bertinazzi
NOVI MOZAIKI V DOBERDOBU

12

Erika Jazbar
MITJA VOLČIČ MED BENEČANI

13

Marjan Drobež
ZA PREPOROD GORIŠKE

PO IZVOLITVI SLOVENSKEGA PREDSEDNIKA

PLURALIZEM MORA ŠE PRITI

ANDREJ BRATUŽ

Že isto nedeljo, ko so potekale predsedniške volitve v Sloveniji, se je zvečer izvedelo za ime novega državnega poglavarja. Milan Kučan je torej začel svoj novi in seveda zadnji mandat in bo pripeljal državo v tretje tisočletje. Odmevi in komentarji doma in po svetu so bili sicer raznoliki, vendar bolj ali manj soglašajo v tem, da se s Kučanom nadaljuje sedanja uradna smer slovenske politike z delom za evropsko integracijo in vstop v Atlantsko zvezo. Če vse bolj ali manj drži, bo itak povedala stvarnost sama in seveda samo bodočnost mlade slovenske države.

Ne pozabimo najprej, da predsednik republike v Sloveniji nima posebno velike oblasti, podobno kot v drugih parlamentarnih državah zahodne Evrope. Je simbolični najvišji predstavnik svoje države, varuh ustave in skrbi za pobude pri vladi ali parlamentu, je pa tudi vrhovni poveljnik obojestranskih sil. Njegove pristojnosti so torej jasno začrtane, odgovorne in tudi pomembne (glej poveljstvo vojske). Vsi vemo, da se je slovenski predsednik že do zdaj zelo angažiral tudi v zunanji politiki. Obiskoval je veliko tujih držav, govoril pred Glavno skupščino Združenih narodov, vzdrževal je stike z veleposlaniki itd. Nedvomno pa je predsedniška funkcija zelo povezana tudi z osebnostjo vsakokratnega predsednika, ki lahko tako ali drugače vpliva na razvoj dogodkov in tudi na samo vladno politiko. Toliko o splošni vlogi, ki jo pač imajo danes

FOTO JANEZ SKOK

navadno vsi državni poglavarji, tako predsedniki v republikah kot v monarhijah kralji in cesarji.

Ne bomo se več spuščali v podajanje odstotkov ali števila glasov tega ali onega predsedniškega kandidata. Osem bolj ali manj znanih osebnosti se je proti koncu novembra borilo za prvo mesto v slovenski državi. Toda s kakšnimi stvarnimi možnostmi? V mnogo večjih zahodnih državah in celo velesilah navadno gre za dvoboj med dvema predsedniškima kandidatom, kot v ZDA ali v Franciji. Vsa pozornost javnosti in volivcev se namreč osredotoči na ta boj ves čas dolge (včasih še odločno predolge) volilne kampanje, ki prevzame celo državo in v ameriškem primeru ves svet. Pri vsem tem pa imamo vedno nekako politično tekmo med enakovrednima kandidatom, ki lahko res oba računata na široko podporo svojih pristašev in simpatizerjev. Zmaga naj najboljši! Ne-

smiselno je soočanje med mnogo večjim številom predsedniških kandidatov, kot se je npr. dogajalo sedaj v Sloveniji. Še zlasti, ko je šlo v bistvu le za dve res politično vplivni osebi, v kolikor tudi že pomembna nosilca državnih oblasti. Cela kopica manj znanih, čeprav lahko zelo uglednih osebnosti pomeni le globljo razdrobitev političnega glasu na levo in desno. Izid slovenskih volitev je to dejansko potrtil in še tu je med prvima dvema kandidatom zija širok prepad v razliki glasov, tako da ni bilo sploh treba Milanu Kučanu iti na balotazne volitve z Janezom Podobnikom. Vse to bi se lahko na zunaj kazalo kot izraz velikega pluralizma. Pa temu najbrž ni tako. Pravi pluralizem v neki družbi in s tem tudi državi ima namreč globlje korenine. Tak pluralizem množi in veča svobodo, kot pravi veliki politični filozof Jacques Maritain. Seveda mo-

ramo te besede pravilno tolmačiti glede na pogoje, ki obstojijo v določeni zgodovinski dobi in družbi. Tega pa v današnjem trenutku v Sloveniji objektivno še ni!

Vsekakor je sedanji izid slovenskih predsedniških volitev opozoril na določene stvari. Če je konkretno zmagala ljudska volja in so volitve nedvomno potekale demokratično, pa prej omenjene situacije še vedno pomenijo, da v Sloveniji še niso dosegli stopnje prave in zrele pluralistične zavesti, ki bi nato omogočala res temu primeren politični razvoj družbe. Staro je še vedno nekje zavestno ali podzavestno prisotno v prepričanju ljudi in s tem tudi volivcev. Pot do avtentične demokracije gotovo zahteva še veliko odgovornih korakov v celotni slovenski družbeni in politični stvarnosti. Želeti je, da bi do tega res kmalu prišlo in bi Slovenija tudi v tem pokazala, da je res zrela za Evropo.

1

ČETRTEK
4. DECEMBRA
1997

VSEBINA

SVET OKROG NAS

NA KONGRESU SVP

SYLVIUS MAGNAGO, ZGODOVINSKI VODITELJ SVP

DRAGO ŠTOKA

SVP - Südtiroler Volkspartei: stranka ene od treh narodnih manjšin v Italiji (drugi dve sta francoska skupnost v dolini Aoste ter Slovenci v deželi F-JK) je 22. novembra zborovala v Meranu. Na njenem rednem 44. kongresu je bilo prisotnih 1480 delegatov v zastopstvu 72.000 redno vpisanih članov. Moč, s katero se niti velike italijanske stranke ne morejo ponašati! Politična in ekonomska moč, brez katere se na Južnem Tirolskem nič ne more zganiti.

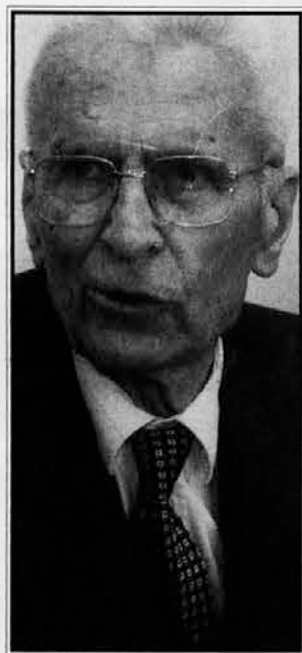
Danes je na čelu te velike in enotne stranke mladi dr. Sigfried Brugger, ki si je v svojem predsedniškem poročilu zadal nalogo ustanoviti avtonomno univerzo (zaenkrat tri fakultete) ter iz Južne Tirolske napraviti čimprej pravo evropsko regijo. Skratka: Južna Tirolska dežela naj bi postala že prava država v državi Italiji. Meja z Avstrijo bi tako postopoma enostavno izginila. Zastopniki, ki jih ima SVP v deželi Tridentinsko-Južni Tirolski (predsednik deželne vlade Luis Durnwalder), evropski poslanec Toni Ebner ter rimski parlamentarci bodo tako zamišljeno evropsko regijo znali bržkone tudi izpeljati.

Delegati so uvodnim poročilom sledili zelo zbrano. Debata je bila resna in konstruktivna.

V enournem odmoru za kosilo je delegatom in gostom igral kvintet skoro same Avsenikove melodije. Za trenutek se mi je zdelo, da sem nekje na Gorenjskem.

V veliki dvorani zdravilišča ostane v odmoru s skupino sodelavcev edinole dr. Sylvius Magnago. Osemdesetletni bivši predsednik SVP (stranki je načeloval kar dolgih 34 let: od 1957. do 1992. leta) je ostal na svojem prostoru in sprejemal časnikarje, znanke in prijatelje.

Hotel sem ga pozdraviti tudi jaz in mu osebno pove-

dati, da na Kongresu SVP zastopam Slovensko skupnost iz dežele Furlanije-Juljske krajine.

Po stisku rok in bežnem uvodu greva v jedro problema: v problem zajamčenega zastopstva v izvoljenih telesih za narodne in jezikovne manjšine v Italiji. Rečem mu, da je nekaj nezasižanega dejstvo, da je bila Slovenska skupnost po 29 letih prisotnosti v deželni zbornici iz nje preiščeno in perfidno izločena.

"Mislim, da se morate zopet vrniti v deželni svet vaše dežele. Mi smo Ladincem na Južnem Tirolskem omogočili s posebnim deželnim zakonom, da so zastopani v deželnem svetu. Zelo enostavno smo napravili: zadnji izvoljeni kandidat na naši listi mora odstopiti prostor prvemu kandidatu ladinske kulture in govornice. Načinov, kako priti v deželno zbornico, je več; glavno je, da se dobi primeren ključ izvolitve. Vztrajajte! Člen šesti italijanske ustave je s tem v zvezi zelo jasn: republika Italija štiti svoje manjšine. Ščiti pa jih tudi tako, da jim na najbolj enostaven način omogoči prisotnost v izvoljenih telesih, tudi v deželni zbornici

ci in seveda drugje, kjer je to prav in potrebno. Vztrajajte, pa boste uspeli. Naši zastopniki v rimskem parlamentu vam bodo še naprej šli na roko. O tem ne dvomim!"

Kar nekam dolgo se je z mano razgovarjal dr. Sylvius Magnago, ta karizmatična politična osebnost na Južnem Tirolskem, ki ga poznata in cenita Avstrija ter vsa uradna in politična Italija.

Še bi se lahko z njim pogovarjal, če ne bi še drugi ljudje čakali, da ga pozdravijo. Obzirno sem se od njega poslovil s čisto preprostim vprašanjem po njegovem zdravju.

"Še kar gre. Brez zdravil seveda bi ne šlo, pa z velikim potrpljenjem tudi!"

Stisnil sem mu roko v pozdrav in mu želel še veliko let in mnogo zadoščanj v življenju. Kljub bolezni, ki ga tare, ne bi dr. Sylviusu Magnagu prisolil let, ki ga težijo. Um in pogum sta mu še vedno nedotaknjena.

K R A T K E

SPET POZITIVNA BILANCA za "Oljko" na upravnih volitvah v nedeljo, 30. novembra. Potrjenih oziroma na novo izvoljenih je bilo 42 županov, ki pripadajo levi sredini, 25 županov pripada "Polu svoboščin", 15 pa Severni ligi. Preseneča uspeh Severne lige, ki so jo nekateri v zadnjem času skoraj odpisali. Pomembna je tudi potrditev župana Orlando v Palermu, ki je bil izvoljen že v prvem krogu. Volilni izidi so še bolj poglobili spore v "Polu svoboščin".

ALBANSKI BEGUNCI se upirajo orožnikom in policijskim agentom, ki imajo nalogo, da v skladu s sklepom rimske vlade poskrbijo za njihovo vrnitev v domovino. Mnogi so se odločili za gladovno stavko in pravijo, da raje umrejo, kot da se vrnejo v Albanijo.

POSVET O SREDNJI EVROPI IN BALKANU

Dne 28. in 29. novembra je v središču za znanstvene raziskave pri Padričah potekal mednarodni posvet na temo *Srednja Evropa in Balkan na poti v Evropsko zvezo*. Posvet je priredila sekcija za Furlanijo-Juljsko krajino mednarodnega inštituta Jaques Maritain.

Dvodnevni natrpani spored posveta je vseboval številna predavanja in posege strokovnjakov, politikov in državnikov iz najrazličnejših evropskih držav, zaključil pa se je z okroglo mizo o utrditvi miru na Balkanu, na kateri so spregovorili zunanja ministra Bosne in Hercegovine ter Albanije Jadranko Prlič in Paskal Milo ter podtajnik pri italijanskem zunanjem ministrstvu Piero Fassino.

Namen prirediteljev je bil obravnavati problematiko držav Srednje Evrope in Balkana ter njihovega postopnega vključevanja v EZ v luči treh velikih dejavnikov: političnega, gospodarskega in socialnega ter etičnega. Kot je povedal podtajnik Fassino, se Evropska zveza in zveza NATO želita razširiti na vse države srednje in jugovzhodne Evrope, saj so integracija, politična in gospodarska preobrazba in stabilnost z utrditvijo demokratičnih sistemov

ter varnost pojmi, ki so močno povezani med sabo.

Vendar, kot so dejali številni predavatelji in razpravljalci kakor tudi komentatorji v sredstvih javnega obveščanja, inte-

gracija ne more potekati samo na gospodarski in politični ravni. Potreben je tudi etični nabor, potrebne so trdne in temeljne vrednote, na katerih slonita evropska omika. Brez ponovnega odkritja vrednot, zlasti krščanskih vrednot, si ne moremo zamisliti Evrope, ki naj bi bila združena v neko zakroženo celoto.

IŽ

ŠPORT ALI POLITIKA?

SAŠA RUDOLF

Če zasedanje predsednikov vlad držav članic Srednje-evropske pobude, ki so bosansko-hercegovski federaciji zagotovili pomoč pri obnovi, ni vzbudilo v Sarajevu večjega zanimanja, je bosanska prestolnica z bučnimi ovacijami pozdravila zmago košarkarske reprezentance. Zmagoslavje je bilo še toliko bolj občuteno, saj je bosansko izbrano moštvo premagalo Hrvaško, ne ravno najbolj priljubljenega sosedu, ki velja za velesilo v tej športni panogi. In vendar so predsedniki vlad - prisotna sta bila tudi Romano Prodi in Janez Drnovšek - razpravljali o konkretnih oblikah pomoči. Tu pa obiskom državnikov in obljubam bolj

malo verjamejo, čeprav se zavedajo, da bi brez mednarodne pomoči ne preživeli. Zato jim je mnogo več pomenila košarkarska zmaga v mestni športni palači. Po eni strani je mednarodni dvoboj dokazal, da se Sarajevo vrača v normalno življenje, po drugi strani pa se je z zmago nad Hrvaško športno veselje spremenilo v nacionalni ponos. Šport pa je bil tudi v preteklosti že večkrat pravi pokazatelj trenutnega vzdušja. Tako so ameriški namiznoteniški igralci med turnejo po Kitajski napovedali odjugo v odnosih med Washingtonom in Pekingom, češkoslovaški hokejisti pa so z zmago nad Sovjetsko zvezo anticipirali praško pomlad.

Naročnike in vse bralce obveščamo, da smo zaradi naravnost vrtočnega naraščanja stroškov in izdatkov pri izdajanju časnika sklenili nekoliko zvišati naročnine za leto 1998.

Nove naročnine bodo naslednje:

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO	70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO	100.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI	130.000 LIR

Naročnike in bralce prosimo za razumevanje in jim priporočamo, naj čimprej poravnajo naročnine in tudi pridobijo nove naročnike. /Uprava

NAROČNINE 1998

PRIZADEVANJA STRANKE SLOVENSKE SKUPNOSTI

ZA SLOVENSKO PREDSTAVNIŠTVO

Peticija, ki jo je SSK predložila deželnemu svetu Furlanije-Juljske krajine 19. novembra 1997 o problemu zastopnosti slovenske manjšine v njem, je obrodila prve sadove. Načelnik skupine in hkrati deželni tajnik Ljudske stranke Ivano Strizzolo je namreč osvojil enega izmed dveh predlogov, ki ju je SSK predstavila prek peticije, in sicer tistega, ki se zavzema za odpravo ovir, ki jih sedanja volilna zakonodaja postavlja za izvolitev slovenskega zastopstva prek manjšinske liste. SSK pričakuje, da se bo deželni svet imel možnost izreči tudi o drugem predlogu peticije, in sicer tistem, ki se zavzema za konkreten model, po katerem naj bi potekale volitve slovenskih predstavnikov v deželni svet in ki bi zagotovil njihovo minimalno prisotnost v njem.

Deželno tajništvo SSK pozitivno ocenjuje tudi stališče, ki sta ga do vprašanja minimalne zajamčene zastopnosti slovenske manjšine v deželnem svetu zavzela predstavnik SKGZ in SSO v ponedeljek, 24. novembra, na srečanju, za katerega je dala pobudo SSK (ostale povab-

ljene komponente slovenske manjšine se sestanka niso udeležile, med temi slovenska komponenta DSL, ki pa se je opravičila). Zastopnika obeh organizacij sta namreč potrdila, da se z zahtevo načelno strinjata.

Pomembno je, da je predstavnik DSL in podpredsednik deželnega sveta Miloš Budin medtem vložil v deželnem svetu več popravkov k osnutku novega volilnega zakona, z odobritvijo katerih naj bi olajšali izvolitev vsaj enega deželnega svetovaleca. S tem je namreč vsaj načeloma potrdil, da se problem zastopnosti slovenske manjšine resno postavlja. SSK pa se ne strinja s konkretnimi rešitvami, ki jih Budin oziroma DSL predlaga, in to iz dveh temeljnih razlogov. Najprej zato, ker gre za olajšavo izvolitve in ne za njeno zagotovitev (sicer je tudi res, da bi po mnenju nekaterih morali za zajamčene zastopnosti spremeniti deželni statut). Poleg tega pa zato, ker model Budina oziroma DSL sili k vključevanju v italijanske stranke, pri čemer bi ostalo sprejete morebitnih slovenskih kandidatov slej ko prej odvisno od dobre volje njihovih vodstev. Z odobrit-

vijo takšnega modela bi slovenska manjšina dejansko ne bila svobodna pri izbiri svojih kandidatov in torej predstavnikov.

V slovenskem tisku so bila objavljena tudi stališča Slovencev v SKP do tega vprašanja, ki so v temelju dokaj podobna tistim, ki jih zagovarja DSL, vendar bo treba za njih presojo počakati na njihovo formalizacijo v deželnem svetu. Neresno pa izpadejo nekateri že vloženi predlogi popravkov osnutka novega volilnega zakona, ki množijo število domnevnih manjšin v deželi brez meja z očitnim namenom, da bi vso zadevo razvodenili.

SSK z zadovoljstvom ugotavlja, da sta ob tej priložnosti pokazala velik čut odgovornosti najvišja pristojna predstavnik slovenskega parlamenta. Predsednik državnega zbora RS dr. Janez Podobnik in predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu DZ RS mag. Marijan Schiffrer sta namreč 25. novembra - tudi v skladu z znano resolucijo državnega zbora o položaju slovenskih manjšin - pisno opozorila predsednika deželnega sveta F-JK.

NOVI GLAS

**UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:**

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / MITJA VOLČIČ

"SVOJE SILE IN SPOSOBNOSTI DAJEM NA RAZPOLAGO SKUPNOSTI"

DRAGO LEGIŠA

Kakor hitro smo zvedeli, da si sprejel kandidaturu na skorajšnjih senatnih nadomestnih volitvah v goriškem okrožju, smo v našem časniku napisali, da si s svojo odločitvijo marsikoga rešil iz zagate. Rajni senator Darko Bratina je namreč bil tako močna in ugledna osebnost, da ga ni lahko nadomestiti. Zamisel o Tvoji kandidaturi pa je zares posrečena. Upravičeno veljaš za vrhunskega časnikarja v vsedravnem merilu in si izvedenec za Vzhod, kakršne v Italiji lahko naštejemo na prste ene roke. Poleg tega si v Gorici že domač, saj že leta predavaš na fakulteti za diplomatske vede. Kot zamejski človek končno поблиže poznaš stvarnost ob meji v vsej njeni razčlenjenosti in razvejanosti.

Kaj je bilo pri Tebi odločilno, da si sprejel kandidaturu?

Prvič gre za povod, saj ti mora najprej nekdo ponuditi mesto, da ga sprejmeš. Sam nisem namreč nikdar razmišljal o tem, da bi prevzel kakšno javno funkcijo. Nasprotno: lahko bi rekel, da je to celo zelo daleč od mojega pojmovanja človekove usode. Ko so mi ponudili kandidaturu, sem začel o tem razmišljati. V svojem življenju nisem nikdar ničesar načrtoval. Če so se priložnosti pokazale, sem jih skušal ujeti, če pa so šle mimo, pa tudi nisem delal velikih tragedij. Pomeni torej, da sta bili za sprejem kandidature odločilni dve stvari: prvič je bilo to povabilo, da lahko nekaj koristnega naredim za kraje, v katerih sem se (približno) rodil in so nekako epicenter moje zelo potujoče eksistence; drugič je to zavest, da sem si v življenju nabral nekaj izkušenj, ki bi lahko temu koristile.

S 1. STRANI

VOLITVE IN MANJŠINA

V Furlaniji-Juljski krajini se naglo bližajo deželne volitve. Naravnost škandalozno pa bi bilo, če bi se novi deželni svet obnavljal po sedanjem volilnem zakonu, ki je naši manjšini zadržal vrv okoli vratu.

"V 21. stoletju čaka človeštvo velikanska naloga... varovanje neskončnega bogastva in neizmerne raznoterosti pristinih kulturnih izrazov v njihovem enakovrednem dostojanstvu. Če ta naloga ne bo opravljena, se človeštvo ne bo moglo izogniti reakcijam, ki bodo vodile v osamljenost, brambo in agresivno umikanje". Tako beremo v izjavi Evropskega društva za kulturo (*Società Europea di Cultura*), sprejeti letos poleti v španskem mestu Segovia. Slovenska manjšina v Italiji je gotovo eden zgoraj omenjenih "pristinih kulturnih izrazov" in torej "neizmerno bogastvo", ki ga je treba v skladu z zgornjo izjavo varovati. Ena najbolj učinkovitih oblik varovanja pa je gotovo prisotnost manjšinskih predstavnikov v vseh telesih, kjer se odloča o usodi teh "pristinih kulturnih izrazov".

Čemu bi kot senator posvečal največ pozornosti?

Volilno okrožje, v katerem bi delal, če bi bil seveda izvoljen, ima eno samo skupno točko, in to je meja s Slovenijo. To je osnovni problem, ker se sedaj pojavljajo na vidiku nove razmere, ker se bo ta meja zamenjala. Morda še ne v letu 2000, nekaj let kasneje pa bomo priče vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Menjala se bo meja in zamenjalo se bo tudi življenje na obeh straneh meje. Mislim, da bo moral senator, ki bo v drugem volilnem okrožju izvoljen v rimski senat, slediti prav tem dogodkom: združevanju Evrope in odpravi meje.

Goriško senatno okrožje obsega poleg celotne goriške pokrajine še tri občine na tržaškem Krasu, vso Benečijo in Rezijo. To pomeni, da na tem območju živi tudi del slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. To bo od Tebe zahtevalo še posebno pažnjo. Se strinjaš?

Seveda se strinjam. To je eden od problemov, ki se vlečejo že mnogo let; zato seveda ni mogoče pričakovati, da se bo to vprašanje rešilo v prihodnjem tednu. Zdi se mi, da so tudi razne skupine v sklopu slovenske manjšine različnega mnenja, kakšen naj bi bil v posameznostih in detajlih ta zaščitni zakon. Zdi se mi, da bi bilo zelo prijetno in tudi najbolj koristno, če bi se med seboj pripadniki slovenske manjšine zmenili za to, kar jim najbolj ustreza in prija, jaz pa bi potem samo nadaljeval delo, ki ga je tako vestno začel pokojni senator Bratina; on pa se je seveda spet samo vključil v delo, ki je že trajalo nekaj let. Jasno je, da tako dolgo delo pripelje do predrezultatov. Zdi se mi, da bo prvo branje enega teh osnutkov za zaščitni zakon v mesecu marcu prihodnje leto v eni od obeh zbornic. To še ne pomeni, da bodo časi sprejemanja zakona zelo hitri, saj vemo, kakšen je postopek in tempo dela sprejemanja zakona; od začetka razprave o nekem zakonu in končno tudi konca, sprejetja nekega zakona preteče veliko časa. To je dolgo obdobje. Verjetno se je tudi zakonski osnutek preveč napolnil s simboličnimi vrednotami. Je seveda velike važnosti za manjšino, vendar človek ne more vseh kart igrati samo na to. Spomnil bi, da je lahko neki zakon slab, ima pa dobre izvršilne norme in je lahko neki drugi zakon odličen zakon, pri katerem pa se lahko vse ustavi, ko gre za njegovo udejanjanje. To je zapleteno vprašanje, kar je razvidno tudi

FOTO BUMBACA

iz dejstva, da tega zakona še nimamo. Če bi bilo lahko sprejeti tak zakon, bi ga imeli v žepu že ne vem koliko časa.

Kakšno mesto in vlogo ima oz. bi moralo po Tvojem imeti obmejno območje v okviru nove italijanske vzhodne politike?

To je zelo odvisno od obmejnega področja samega. Če je obmejno področje pred leti zavnilo svojo vlogo oz. je ni hotelo odigrati v polni meri zaradi raznih ideoloških in zgodovinskih predsodkov, se je zgodilo, da so druge obmejne pokrajine zapolnile to luknjo, ki je objektivno obstajala, in so same zapolnile vrzel. Danes spoznavamo in sprejemamo novo stvarnost in zato obmejno področje vidi prihodnost prav v razširjanju Evrope na Vzhod; to je tudi prihodnost nove Evrope. Vloga, možnosti in priložnosti, ki jih ima naše volilno okrožje v tem procesu, so zelo velike; lahko bi rekli, da zares lahko postane to, o čemer se že dolgo govori, namreč most. Toda bodimo previdni: most je lahko tudi tista naprava, čez katero res vsi hodijo, a jo samo teptajo!

Kako je potekala do sedaj Tvoja volilna kampanja?

Zelo mirno, zelo stvarno, brez pretiranega živčiranja. Hodil sem okrog, poslušal ljudi, predvsem zbiral podatke na terenu in si ustvaril sliko o težavah, ki tarejo ljudi. Če začnem na jugu volilnega okrožja, se moram ustaviti v Trziču, kjer imamo pristanišče, ki je v težavah. Veliko ljudi je brezposelnih, potrebna je reorganizacija pristanišča in infra-

struktur, industrijo je potrebno temeljito prenoviti. Na tem področju je tudi prometni voz, pa naj gre za železnico, avtoceste, pristanišče ali za letališče; ta prometni voz je potrebno ojačiti, saj je temeljnega pomena za vso infrastrukturo. Moral bi biti most in križišče za vso Vzhodno Evropo. Če gremo v Furlanijo, naletimo v okolici Manzana na t.i. "trikotnik stolov". Tu so ljudje obogateli z izdelovanjem stolov, in to posebno zato, ker je lira pred časom malo veljala v primerjavi z marko. Takrat so živeli pretežno od izvoza. Danes pa so tržišča taka, da so sedaj tam v velikih težavah in zato se morajo z zamudo reorganizirati in premisliti svojo dejavnost. Potem moram omeniti še Gorico, kjer se mnoge kategorije ljudi zelo bojijo prehodnega obdobja, ko se Slovenija približuje skupnemu evropskemu tržišču; seveda se bojijo za svojo prihodnost, ker so bili navajeni skrbstvene ekonomije, ki je dajala življenjsko linjo gospodarstvu, le-ta pa se je izgubila tako zaradi vojne, zaradi meje kot tudi zaradi drugih na novo nastalih razmer. Če pogledava še v Beneško Slovenijo, vidiva pred seboj predvsem dejstvo, da so se ljudje množično izselili iz teh krajev; število prebivalcev se je bistveno zmanjšalo tudi zato, ker so v hribih eksistenčne možnosti zelo majhne, ljudje so odšli za delom v dolino. Tu je velika kriza, ki se odraža tudi v velikem zmanjševanju rojstev. Rodnost je tu zelo nizka. Seveda sem omenil samo nekaj težav. Vsakdo se nadeja, da mu bo njegov zastopnik v parlamentu lahko dal kako pomoč, ko bo prevzel svoje mesto. Težav je torej veliko in z njimi se bo torej moral vsak-

do, ki bo odšel v Rim za senatorja, hočeš nočeš spoprijeti.

Če si se podal v volilno tekmo, si gotovo optimist glede njenega izida.

V kolikšni meri je poleg optimizma pri Tebi prisoten tudi entuziazem?

Za svoj značaj lahko rečem predvsem to, da nisem ne optimist in tudi entuziast ne. Lahko bi rekel, da sem mogoče že po genetski naravi bolj podoben človeku iz Srednje Evrope ali pa predstavniku angleške družbe. Rad bi povedal, da sebe pojmujem kot človeka, ki ponuja svoje usluge družbi. Obstaja neka tuja beseda, ki bi jo lahko prevedli v slovenščino kot "človek, ki se postavi v službo družbe, skupnosti". Tako jemljem samega sebe. Ko so mi ponudili kandidaturu za senatno mesto, se nisem takoj vprašal, koliko možnosti sploh imam, da bi bil izvoljen. O tem sem razmišljal malo in še to sem počel kasneje. Razmišljal pa sem takole: »Če ljudje mislijo, da sem lahko koristen skupnosti, potem lahko dam tiste svoje sile, sposobnosti in izkušnje, ki jih imam, na razpolago tistim, katerim so te stvari potrebne.« To delam iz občutka dolžnosti, skoraj tako, kot da bi se ukvarjal z dobrodelno dejavnostjo, pa čeprav tega morda za izvoljenega politika ni mogoče reči. Na vsak način: nimam ambicij, ni mi potrebno dokazovati ničesar, ni mi potrebno stremeti za tem, da bi postal poznan v državi... Skratka: ni mi potrebno skrbeti za vse tiste stvari, ki običajno pogujejo politika: osebna uveljavitev, osebna ambicija itd. Vseh teh stvari pri meni ni. Tu sem zato, da pomagam, če ljudje mislijo, da je to potrebno. V Srednji Evropi so ljudje, ki so se ukvarjali s temi stvarmi, zelo pogosto imeli samo obrtniški čut dolžnosti, o katerem smo že govorili. To pomeni, da imam sile in sposobnosti, ki jih dajem na razpolago in z njimi služim skupnosti.

Kako si misliš urediti svoje zasebno življenje po izvolitvi?

S temi stvarmi se ne ukvarjam in se ne bom ukvarjal do 14. decembra. Rekel sem ti že, da nisem v življenju nikoli ničesar načrtoval dolgoročno. Bil sem že kandidat za toliko mest in toliko funkcij, ki so potem vse povečini propadle, da je bolje, če jih niti ne naštejemo! Upam, da se tokrat to ne bo zgodilo, ker se resno ukvarjam in se resno borim za glasove. Nikdar pa ne gradim ničesar na hipotezah!

Kako je Tvoja odločitev sprejela Tvoja družina?

Moja družina je ciganska, v modernem smislu pojma ciganska narava. Gre za moderne družine, ki se vsaka tri leta selijo v nov kraj, novo okolje. Hčerka, ki sedaj obiskuje šolo na Dunaju, menja vsako leto dve tretjini razreda in si sedaj dopisuje s prijatelji iz Singapurja in iz Afrike, Amerike. V slogu življenja, ki smo ga do sedaj živeli, je bolj normalna selitev in zamenjava službe, kot pa dejstvo, da ostanesh vedno na istem mestu.

Tako torej Mitja Volčič tik pred volilno preizkušnjo.

Zabavljajemo se mu za pogovor in svoj bralke in bralce v goriškem volilnem okrožju toplo vabimo, naj mu 14. decembra zaupajo svoj glas.

3

ČETRTEK
4. DECEMBRA
1997

DVANAJSTERI:

ZVONE ŠTRUBELJ

NE SAMO JEZUSOVI
UČENCI, TUDI NJEGOVI
PRIJATELJI (5)

Velika večina ustvarjalcev na vseh področjih umetnosti, literature, filozofije, teologije je dozorela ob stiku z nekom, ki ga lahko imenujemo "duhovni oče". Gre za tesen medosebni odnos, ki je imel odločilen delež pri celostnem razvoju ustvarjalčeve osebnosti, naj bo moškega ali ženskega spola. Tako kot v primeru dvanajsternih govorimo o duhovnem očetovstvu, bi lahko v marsikaterih primerih govorili tudi o duhovnem materinstvu. V obeh primerih gre za dve osebi, ki sta dosegli najprej določeno globino. Odnos duhovnega očetovstva in sinovstva ali duhovnega materinstva je omogočilo neko pričakovanje, ki je bilo lahko zavestno ali podzavestno. K razvoju takega odnosa prispevajo razne okoliščine, kot so lahko simpatija, isto družbeno okolje, neka skupna socialna ali doktrinalna usmeritev, iskanje vrednot v istih ali podobnih življenjskih okoliščinah, skupna izkušnja v taki ali drugačni organizaciji ali skupnosti itn. V odnos duhovnega očetovstva ali materinstva vstopita ponavadi dve osebi različnih starosti, kar pa tudi ni vedno nujno. Duhovni sin ali hči vidi in sluti v svojem duhovnem očetu ali materi izpolnitev svojih najglobljih pričakovanj. Pričakuje nekakšno "razodetje" skritih plasti svojega bitja in duhovno spremstvo pri izpolnitvi svojega življenjskega poslanstva. Če bi pozorno analizirali življenjepise svetnikov, bi zagotovo pri vsakem odkrili "duhovnega očeta" ali "duhovno mater", ki sta svetnika prebudila k samemu sebi in mu pomagala pri izpolnitvi njegovega življenjskega poslanstva. Poleg odnosa partnerske ljubezni in fizičnega očetovstva in materinstva je odnos duhovnega očetovstva ali materinstva najmočnejše in najučinkovitejše sredstvo razvoja človekove osebnosti. Prav zato poskušamo odnos dvanajsternih z Jezusom iz Nazareta razložiti s pojmom duhovnega sinovstva.

Nekdo, ki se rojeva k samemu sebi preko vodstva duhovnega očeta, zasluti, v čem je njegovo neodtujljivo življenjsko poslanstvo. Dvanajsteri in tudi drugi učenci so šli po Jezusovem naročilu oznanjat veselo novico božjega kraljestva. Vsakdo je to nalogo sprejel in jo izpolnil s tem in po tem, kar je bil on sam. To je zelo važno. Če pomislimo, da so dvanajsteri, z izjemo Juda Iškarjota, svoje poslanstvo opravljali v različnih krajih in z različnimi življenjskimi zgodbami, vsi pa so svoje življenje dokončali na podoben način kot Jezus, lahko mirno trdimo, da je vsakdo od njih do konca odkril samega sebe in v celoti daroval svoje življenje Jezusovi stvari, božjemu kraljestvu. Jezus je bil kot njihov "duhovni oče", katalizator njihovega osebnega razvoja, zorenja in poguma.

Odnos med duhovnim očetom in sinom je vedno obojestranski; oče ne le daje, ampak tudi prejema, sin ne le prejema, ampak tudi daje. S svojim vplivom na sina se duhovni oče prav tako prebuja k samemu sebi in globlje odkriva svoje življenjsko poslanstvo. Če se je zdelo, da na začetku odnosa eden od dveh prejme več, kot daje, in drugi daje več, kot prejme, kasneje ni več tako. Drug drugemu pomagata predvsem s tem, kar sta, in ne toliko po tem, kar v življenju delata. Recipročnost gre do take mere, da ni več učitelja in ne učenca. Zavlađa globoko duhovno občestvo dveh oseb, kateremu vlada spoštovanje drugega in čudenje originalnosti in skrivnosti bitja, ki ga drug v drugem odkrivata. Gre za odnos najglobljega prijateljstva in najtrdnije človeške solidarnosti. Evangeliji nam nekajkrat spregovorijo prav o tem. Kako naj bi sicer razumeli Jezusovo izpoved svojim učencem: "Vi ste moji prijatelji, če delate, kar vam naročam. Ne imenujem vas več služabnike, ker služabnik ne ve, kaj dela njegov gospodar; vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta" (Jn 15, 14-15).

9. SONČNA PESEM

Izšla je deveta številka *Sončne pesmi* trinajstega letnika. To je list za kulturo mladih, kot piše pod naslovom revije. Tokratna številka je v celoti posvečena odvisnosti. Uvodnik je napisala Tadeja Kosec, ki piše o slovenski obsedenosti s politiko in tudi o tem, kaj bi imela danes Cankar in Prešeren še povedati Slovincem. Znatno del revije pa je posvečen težavam slovenskih narkomanov in začetkom njihovega zdravljenja.

POKLON ŠKOFOU ŠTERKU

MIRO OPPELT

Pokopališča so sveti kraji, ki pa odražajo tudi burni potek zgodovinskih valov. Slika nekdanjega srednjeevropskega Trsta s sosledjem njegovega vzpona in padca nam daje prav tržaško pokopališče pri Sv. Ani. Nagrobni kamni nam dajejo objektivni prerez raznolikosti pa tudi raznarodovalne sile. Postopno spreminjanje priimkov nam ne kaže zgolj bolj ali manj prostovoljno generacijsko izbiro, pač pa tudi nasilne posege. Bratje iste družine nosijo različne primke na osnovi odlokov brisanja identitete v fašističnem obdobju.

Usoda naših krajev, ki je privedla do prvega in drugega svetovnega vojnega spopada in fašistične strahovlade, se je kalila že na prelomu med devetnajstim in dvajsetim stoletjem. Bilo je obdobje velike napetosti ob zagonu iredente, ki ni težila zgolj k uresničitvi

ideala združitve z Italijo, pač pa je usmerjala svoje delovanje k brisanju vsakršne slovanske identitete. Veliko vlogo pri ohranjanju narodnosti so imeli tedanji tržaški škofje. Sila liberalnih nacionalistov pa je bila tolikšna, da se je moral škof Glavina umakniti, podobno kot se je pod fašizmom zgodilo Fogarju. Leta 1896 mu je nasledil Hrvat Andrija Marija Šterk. Njegov grob leži na duhovniškem delu pokopališča tik ob grobnici velikega škofa Dobrile, začetnika hrvaškega prepoda v Istri. Poslanstvo Juraja Dobrile in vzdusje tedanjega časa je lepo opisal Pregelj v *Božjih mejnikih*.

Šterk se je rodil pri Voloski v Istri 28. novembra 1827. Na 170. obletnico rojstva se je nanj spomnilo Hrvaško katoliško bratstvo Branimir iz rodne Voloske. Pobudi se je pridružil hrvaški generalni konzulat v Trstu. Generalni konzul

in ugledni zgodovinar dr. Miroslav Bertoša je imel nagovor na Šterkovem grobu. Somaševanje v hrvaščini v katedrali svetega Justa je vodil prošt msgr. Mario Cosulich. Tržaški škof Evgen Ravignani je toplo pozdravil pobudo in se opravičil, ker se svečanosti ni mogel udeležiti. Naknadno je bil na hrvaškem konzulatu spominski večer s kulturnim nastopom.

Škof Šterk se je šolal v goriškem bogoslovju, kaplanoval je v Oprtlju in Trstu, kjer je postal stolni župnik. Pred imenovanjem za tržaško-koprškega škofa je bil dve leti škof na Krku. Označevala ga je velika dobrota, pravili so mu *tržaški apostol*. V mlajših letih je bil izvoljen v Istrski pokrajinski zbor in skrbel še zlasti za slovenske in hrvaške šole. Takrat je doživel prve napade italijanskih nacionalistov. Ob nastopu v Trstu je bil zmeren in previden, kar je

povzročilo negodovanje nekaterih hrvaških zastopnikov. Blag pristop pa mu ni pomagal. V zavzetosti za poživitev verskega življenja je organiziral več misijonov za italijanske in slovenske vernike. Slovenske pridige pri Svetem Jakobu so povzročile veliko kampanjo proti škofu. Šterk ima veliko zaslugo, da je ustanovil Marijino družbo za dekleta in žene v kapelici Cirilmetodove šole. Malo pred smrtjo pa jim je omogočil uporabo armenske cerkve. Udeležba Marijine družbe na procesiji za Telovo in bratovščine sv. Cirila in Metoda z družstveno zastavo sta sprožili nov napad na škofa. Očitki in pritiski so ga izmučili do smrti 17. septembra 1901. Med Šterkovim škofovanjem je bil ustanovljen leta 1899 Zbor svečnikov svetega Pavla, ki je odigral veliko vlogo še zlasti v obdobju fašističnega nasilja in spodbudil bratstvo med zatiranimi Slovenci in Hrvati.

izziv za naš čas

ASKEZA DANES?
IN ŠE KAKO!

PETER SZABO

Mnoge slišimo, da se pritožujejo, češ da ni več dobrih starih časov, ni več prave vere, ni več svetnikov in ni več niti askeze, kot je bila nekoč. Ko slišimo o sv. Frančišku, se nam zdi, da bi bilo danes tako življenje popolnoma nemogoče. Živeti brez enega ficka, v samotni, v gozdu, brez obleke, brez strehe nad glavo... Zdi se nam, da je bila prava askeza možna le v preteklosti, in če bi jo kdo hotel danes živeti, bi prav gotovo moral oditi v najbolj skrit samostan, ki nima nobene povezave z današnjim svetom. Danes namreč samostane obiskujejo turisti, menihi hodijo v mesto nakupovat s kombijem, stalno jim zvoni telefon itd.

Če se z vsem tem strinjamo, se moramo za trenutek ustaviti in premisliti o našem vsakdanjem življenju. Odkrili bomo, da je današnji čas, nasprotno od naših prepričanj, idealen, kot naročen za askezo. Asketi so se zelo skromno prehranjevali. Večinoma niso jedli mesa, niso pili alkohola, nič sladkega, predvsem so jedli zelenjavo. V današnjem svetu, ki je tako obseden z zdravjem, se dogaja isto: če se hoče izogniti kloniranim ovcam in norim kravam, je bolje, če si vegetarijanec. Vino in ostale alkoholne pijače znajo biti umetno narejene in je boljše, če najdeš koga, ki jih izdeluje obrtniško, recimo kakšne menihe. Sladice pa redijo, povzročajo kisline in so sploh vir prekomerne oksidacije telesa. Dietologi jih odsvetujejo.

Asketi so v samotni gozdu jedli korenine, gozdne sadeže in semena. Prehrabeno dopolnilo, ki se prodaja v Italiji in ga svetujejo poslovnežem proti stresu, je na osnovi gin-

senga, kitajske korenine. Prav tako dietologi predpisujejo flavonoide, posebne protioksidacijske snovi, ki se nahajajo v zelenem čaju in gozdnih sadežih. In ko govorimo o semenih: kaj pa je makrobiotika, če ne prav pretežno prehranjevanje s semeni?

Toda askeza ne zadeva samo prehrane. Današnji človek večinoma sedi. Od tega pa velik odstotek ljudi dobi bolečine v hrbtu. Edino zdravilo je telovadba. Vsako jutro se je treba pet minut posvetiti posebnim vajam, kot se je menih posvečal dihalnim vajam pri molitvi. Je to vse?

Ali sem dokazal asketskost sedanega sveta? Ne? Kaj pa samota? Odlična je, popolna. V velikih mestih ljudje umirajo od samote. Starejša gospa umre in se v bloku tega zaveje šele po tednu dni, ko začne iz njenega stanovanja zaudarjati. Take stare gospe preživijo zadnja leta v popolni samoti. Toda to spet ne velja samo za starejše. Mislim, da mi ni treba dokazovati dejstva, da gre lahko človek skozi vse šole, službo in še kakšno društvo in ostane popolnoma osamljen kot menih.

Živimo v demokratični družbi, ki skuša popolnoma zaščititi človekovo zasebnost. Nihče te ne sme preveč nadlegovati, se ti preveč približati, ker je to tvoj zasebni prostor. Toda veliko ljudi bi že skoraj na kolienih prosilo, da bi jim kdo "prekršil" ta prostor in stopil do njih. Današnji stil življenja pozna le še profesionalnost. Voznik avtobusa vozi in ga ne sme motiti. Prodajalka prodaja in sme govoriti le o prodaji. Poštar sme biti le poštar itd. Manjka nam vsaj prijaznost iz prejšnjega stoletja: "Gospod kočijaž, kako pa kaj vaša žena?"

NADŠKOF RODE
V AMERIKI

KLARA KRAPEŽ

Nadškof dr. Franc Rode je prestolni obisk, ki je bil namenjen ameriški celine. Kot je nadškof sam povedal, je želel s to potjo okrepiti slovenske katoličane in izseljence v njihovi veri, jih spodbuditi, da bi dosežene vrednote in zvestobo še naprej ohranjali, obenem pa tudi okrepiti vezi med njimi samimi in Slovenijo. Vsa ta dejstva so namreč pri ljudeh, ki že dolgo živijo izven domovine, izredno pomembna, saj jih povezujejo v trdno enoto, obenem pa je obisk nadškofa izredna potrditev za vsa njihova dosedanja prizadevanja.

Nadškof Rode je med 7. in 11. novembrom najprej obiskal Slovence v ZDA. V tem času se je udeležil simpozija o prenovi cerkve sv. Cirila na Kolumbijski univerzi, ki ga je pripravil ameriški Slovenski kongres, srečal se je z različnimi predstavniki slovenske diplomacije v New Yorku in obiskal vatiškansko predstavništvo v OZNU, 9. novembra pa je tudi blagoslovil obnovljeno cerkev sv. Cirila in stavbo slovenskega kulturnega centra na Manhattanu. Po nadškofovih besedah je stavba prenovljena z veliko mero okusa, pomembna pa je tudi pridobitev dvorane, ki bo sedaj omogočala uveljavitev slovenstva v Ameriki. V njej bodo namreč lahko pripravljene številne razstave, koncerti in simpoziji, kar predstavlja za tamkajšnje živečo skupnost verski in kulturni ter narodno-državni pomen. Pri obnovitvi teh prostorov je pomagala tudi Slovenija, kot je ob tem poudaril nadškof Rode, pa je slovenskem podporo pogršel pri postavitvi razstave o arhitektu Plečniku v Pragi. To je namreč pripravila le Češka republika, v New Yorku pa je za

tega izrednega mojstra arhitekture 20. stoletja in njegovo delo vladalo veliko zanimanje.

Nadškof Rode je iz ZDA odpotoval še v Argentino. Tu se je v dobrih 10-ih dneh srečal s Slovenci iz Buenos Airesa, Mendoze in Barilocheja (otrokom je podelil tudi zakrament sv. birmo) in nekaterimi cerkvenimi dostojanstveniki. Kot je poudaril na novinarski konferenci ob vrnitvi s pastoralnega obiska, so Slovenci v Argentini izredno močna skupnost. Domovinska zavest je živa tako pri starejših kot tudi mlajših (čeprav so ti že tretja generacija izseljencev), zelo pohvalno pa je tudi njihovo prizadevanje in ohranjanje materinega jezika - slovenščine. K vsemu temu veliko pripomore tudi zvestoba krščanskemu izročilu, saj v Argentini nedeljsko mašo obiskuje kar 90% Slovencev (le za primerjavo - v Sloveniji je bil tak položaj pred 2. svetovno vojno). Prav zavezanost krščanstvu pa je veliko pripomogla tudi k dejstvu, da so Slovenci v Argentini odprta in živahna skupnost, ki pozitivno sprejema dogajanja in spremembe v matični domovini in podpira razvoj demokratičnosti. Številni tamkaj živeči izseljenci bi se zato radi vrnili na domača tla in tako s seboj prinesli veliko duhovnega ter materialnega bogastva, vendar pa pričakujejo zagotovljene normalne pogoje za življenje. Tovrstna pričakovanja so za slovensko vlado svojevrsten izziv, saj je bilo na tem področju doslej premalo narejenega in bi bilo v to potrebno usmeriti več pozornosti ter izboljšati položaj. Po mnenju nadškofa Rodeta bi Slovenija z vračanjem izseljencev delno lahko rešila tudi demografski položaj v državi, ki bo najverjetneje vedno bolj perez.

MARIJA V ADVENTNI IN BOŽIČNI SKRIVNOSTI

MARIZA PERAT

Beseda "advent" pomeni prihod, prihod nekoga, ki ga pričakujemo. V cerkvenem letu je advent čas, ko pričakujemo prihod Mesije, Odrešenika. Cerkev ta čas obhaja v posebnem vzdušju veselja, pa tudi pripravljenosti, saj je vsak advent pravzaprav že nekaka predpoda tistega zadnjega adventa, ki bo naznanil zmagovalni Kristusov prihod ob koncu sveta.

Prvi advent se je v človeški zgodovini pričel v trenutku božjega učlovečenja. Od tega trenutka dalje je vse človeštvo, čeprav nezavedno, bilo v pričakovanju Tistega, ki ga je angel oznanil Mariji, preprosti judovski deklici iz Nazareta. Marija je na angelovo sporočilo o skorajšnjem rojstvu obljubljenega Odrešenika v globoki ponižnosti izrekla svojo privolitve: "Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi!" (Lk, 1, 38). S tem je odprla pot odrešenju, ki ga je človeški rod pričakoval od dne, ko sta bila Adam in Eva izgnana iz raja.

Marija je poslej v nedoumljivi sreči in hvaležnosti pričakovala izpolnitev obljube, ki jo je dal angel, ko je napovedal rojstvo Mesije: "Velik bo in Sin Najvišjega. Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega očeta Davida in bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj in njegovemu kraljestvu ne bo konca." (Lk, 32-33)

V Marijinem pričakovanju odrešenja pa je zajeto tudi pričakovanje vsega človeštva. Marijin advent je zato istočasno tudi priprava na podaritev Jezusa celotnemu svetu. Sporočilo, ki ga je v sveti noči angel prinesel pastirjem z besedami: "Oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo," (Lk 2, 10), to podaritev še po-

trjuje. Marija to svetovno razsežnost odrešenja že sluti, zato božjega Sina sprejema z globoko hvaležnostjo in hkrati z globoko ponižnostjo, saj se v celoti zaveda dragocenosti daru, ki je dan njej in preko nje vsemu človeštvu. Zato skrbno čuva svojo skrivnost, a je obenem srečna, da se bo le-ta nekega dne razodela svetu in zato v nedoumljivi sreči in hvaležnosti vzklikne: "Moja duša poveličuje Gospoda... Zakaj ozrl se je na nizkost svoje deklice. Glej, blagrovati me bodo odslej vsi rodovi!" (Marijin slavošpev)

Ob njej na čisto poseben način doživlja svoj advent tudi sv. Jožef, kateremu je Bog zaupal v varstvo Jezusovo in Marijino življenje.

Ob Odrešenikovem rojstvu Marijina sreča doseže vrhunec, čeprav se Marija v svoji tenkočutnosti že zaveda, da bo zemeljsko življenje božjega Sina prepojeno s trpljenjem, saj se je to pokazalo že

ob njegovem rojstvu. Vendar pa v božični noči ob slavošpevih angelov njeno srce doživi neizmerno radost, kakor jo doživi tudi ob prirčni vdanosti preprostih pastirjev in pozneje v poklon treh Modrih.

Preko obojih je ob jaslicah prisotno vse človeštvo in Mesija, ki je rojen, to človeštvo v celoti zaobjema ter podaja svoji Materi v varstvo.

Zato Marija v obrazu svojega Sina zre tudi vse nas, svoje otroke. Ve sicer, da bo božji Sin moral za rešenje njenih zemeljskih otrok dati življenje, a ve tudi, da bo ta žrtev prinesla odrešenje vsemu človeštvu, vsem njenim ljubljanim otrokom, za katere kot prava mati želi, da bi se nihče izmed njih ne pogubil, da bi tako žrtev njenega Sina ne bila zaman.

Prav zato je v Marijini božični skrivnosti v polni meri zaobjeta tudi njena materinska skrb za nas.

V AJDOVŠČINI

RAZSTAVA O VERSKI KULTURNI DEDIŠČINI V SLOVENIJI

V Lavričevi knjižnici v Ajdovščini so v ponedeljek odprli zanimivo in aktualno razstavo fotografij o verski kulturni dediščini v Sloveniji. Posnel jih je Ciril Velkover iz Ljubljane, ki je razstavo tudi pripravil. Fotografije je ob odprtju razstave predstavil prof. Otmar Črnilogar, župnik v Podragi in nekdanji predsednik Planinskega društva v Vipavi.

Avtor razstave je v priložnostnem zapisu o slovenski verski kulturni dediščini opozoril, da poseben čar okolju dajejo cerkve na vzpetinah ter kapelice in kozolci na poljih. V Sloveniji je skoraj 3 tisoč cerkva. Na poti do vsake je ponekod tudi po več kapelic in križev. Poleg tega pa je po vaseh oz. v naravi tudi veliko drugih verskih znamenj, vseh niti ni mogoče najti. Samo na Slovenski planinski poti in v naseljih, skozi katere teče ta pot, je več kot 50 cerkva, nad 100 kapelic in vsaj še 50 križev. Cerkve z zvoniki so vidne že od daleč, vrisane pa so tudi na zemljevidih. Kapelic pa je toliko, da vseh ni mogoče označiti na zemljevidih. Križi in razpela so navadno postavljeni ob poteh in na križiščih. Razna druga znamenja so pogosto skrita očem popotnika, pa tudi domačini zmeraj ne vedo, kam so jih postavili njihovi predniki.

Avtor razstave prikazuje najbolj značilne fotografije, ki jih je posnel ob obhodu Slovenske planinske poti. Razstava o verski kulturni dediščini bo v Ajdovščini odprta do 31. decembra. V mesecu januarju 1998 pa bo na ogled v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani.

M.

Zidano versko znamenje pri Boselnovih pod Colom so postavili Sanaborci leta 1854 in nanj napisali: "Glej, človek - Sv. Magdalena prosi za nas." Znamenje so leta 1954 obnovili in dodali napis: "Sv. Marija prosi za nas."

BESEDA ŽIVLJENJA

2. ADVENTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

GRADITELJI CESTE ZA BOGA

Graditelji cest na vsakem terenu naletijo na kakšno težavo. Ko je pred več kot dvajsetimi leti nastajala avtocesta od Razdrtega do Ljubljane, je bilo v kraškem svetu okoli Postojne mogoče videti, kako so buldožerji in drugi stroji "grizli" skalni hrib. Cesta naj bi bila ravna, zato se mora hrib "ponižati". Pod nekdanjo cesto pa je bila dolina, ki jo je bilo treba "povišati". Ko so graditelji prišli na Ljubljansko barje, so se morali spoprijeti z drugačnimi težavami. Tam ni kamenja in mehka tla je bilo treba utrditi...

Kaj čudnega torej, če je starozavezni prerok Izaija in za njim Janez Krstnik, Jezusov predhodnik, za duhovno pripravo na sprejem prihajajočega Boga uporabil prav podobo poti, ceste. "Pripravite Gospodovo pot, zravajte njegove steze! Vsaka dolina naj se napolni in vsaka gora in hrib naj se zniža."

Ko smo bili še majhni otroci, smo šli na kakšen višji grič v okolici doma. Od tam je bilo videti veliko bolj daleč kot iz doline. Takrat smo si v svoji preprosti otroški pameti zaželeli, kako čudovito bi bilo, ko bi bil ves svet raven! "Potem bi od nas videli Ljubljano," smo bili navdušeni; Ljubljana je tedaj za nas pomenila nekaj pravljično lepega.

Ko bi bilo človeško srce čisto, neobremenjeno, bi vedno videli naravnost v svoj cilj: v Boga in v svoje brate. Če med ljudmi ni ljubezni in razumevanja, pravimo: med tem in tem človekom se dviga gora, med tem in onim človekom zija prepada. Sebičnost postavlja gore med brate. Otrok je v svoji preprostosti iskren, sploh ne ve, čemu naj bi kaj prikrival pred drugimi. Ves svet se mu zdi lep in pošten, ker je pač sam tak. Ko odraste, vidi, da je drugače. Kakšno bo zadržanje krščanskega človeka do takšnega sveta? Da se še bolj zapre vase in obsoja vse okoli sebe? Nikakor ne!

Odgovor nam daje apostol Pavel v današnjem drugem berilu, vzetem iz njegovega pisma kristjanom v mestu Filipi. "Bog mi je pričal, kako hrepenim po vas vseh v ljubezni Jezusa Kristusa," jim piše. "Molim pa tole: naj vaša ljubezen čedalje bolj napreduje v spoznavanju in v usakršnem zaznavanju, da boste znali razlikovati, kaj je boljše."

Rasti moramo v spoznavanju in znanju, nevednost in nepoučenost je tudi gora, ki loči človeka od Boga. Rasti moramo v razumnosti, se pravi v življenjski modrosti. Razumen je tisti človek, ki živi tako, kot je spoznal, da je prav. Boga moramo prositi za pravo spoznanje: za širino srca, za zvestobo v veri, ki smo jo za stonj prejeli.

Če je v nas kakšna gora, ki nam zapira pogled k Bogu, naj se poniža. Graditelji ceste za Boga bomo, če bomo znali podreti ločilne stene in premostiti prepade, ki nas ločujejo od soljudi.

STATI IN OBSTATI (12)

OTMAR ČRNILOGAR

SVETO PISMO

Govoriti o Svetem pismu (SP) je spričo gore svetopisemske literature tvegano, še več, predrzno, posebno ker ste vi sami že prepojeni s Svetim pismom. Zato moj namen ni ne predavati o SP ne dajati napotkov, marveč samo opozoriti na nekaj drobnih reči.

SP je knjiga pogajanj in pogodb ali, kakor pravimo, zaveze med Bogom in ljudmi. SP, ki komaj omeni stvarjenje, spremlja nadaljnje Božje prizadevanje in skrb za človeka skozi zgodovino. Stara zaveza v dveh poglavjih poda poročilo o Božjem veličastnem dejanju stvarjenja stvarstva in človeka, nato pa sledi 1400 strani lepih in slabih izkušenj, ki jih je Bog doživljal s človeštvom do trenutka, ko je ljudem poslal svojega Sina, da bi njegovo delo dokončal, dopolnil. Zato je SP izjemna, naj-

svetlejša knjiga v celi knjižnici sveta.

Izraelski narod radi imenujemo "narod knjige", seveda narod SP. Če Slovenci poučujemo, da imamo danes po toliko stoletjih lastno državo po zaslugi slovenskega jezika, slovenske kulture, potem se morajo Izraelci za svojo samoohranitev zahvaliti SP.

Ohranjalo jih je najprej nekaj desetletij v babilonskem pregnanstvu. SP jih je ohranjalo tudi skozi dve tisočletji, odkar jim je leta 70 Tit porušil Jeruzalem in uničil tempelj, srce Izraela. Le SP jim je še ostalo. Tega pa so lahko vzeli s seboj kamorsibodi, kamorkoli jih je pač zla usoda raztepla, v babilonsko pregnanstvo in v rimsko izgnanstvo. Tempelja še danes nimajo, imajo pa SP, v katerem črpajo oporo za svoja verska in narodna, da celo za svoja državljanska stremljenja.

Odtod tudi sveto spoštovanje Judov do zvitkov SP. Po svojih shodnicah imajo na častnem mestu lično izdelano omarico, v kateri shranjajo SP. Podobna je našemu tabernaklju. In za Jude ta omarica tudi je tabernakelj: v njej hranijo tisto, kar jim je najbolj sveto, kakor kristjani v tabernaklju hranimo Najsvetejše. Izrabljene zvitke SP so Judje tako zelo spoštovali, da so po shodnicah imeli posebne majhne sobe, kamor so odlagali izrabljene zvitke. Kasneje pa so jih pokopavali, da so razpadli in jih tako obvarovali onečastjenja. Če pomislimo, kako mi ravnamo s starimi posvečenimi olji, koj razumemo, kako sveti so zvitki SP bili in so še za Izraelce.

Podobno spoštovanje, da, skoraj čaščenje so SP izkazovali tudi prvi kristjani: na SP so prisegali; kdor je dal SP v roke poganu, je bil takorekoč izdajalec krščanske vere, odpadnik. In, da preskočimo stoletje, še danes se v zahodnih parlamentih in na sodiščih

prisega tako, da dotični položi roko na SP. Tako je tudi v krščanskem bogoslužju: poleg evharistije je še Božja beseda - SP, zraven tabernaklja je ambon.

Ko se zamislim in skušam uganiti - posebno ker sem pri Standardnem prevodu tudi sam 15 let sodeloval, kako naš slovenski svet sprejema, spoštuje in bere SP, me boli. Dvoje izkušenj bi rad navedel.

a) Na vprašanje, kako jim je všeč novi prevod, mi odgovarjajo, da so ga sicer kupili, odprli pa še ne. In, žal, med takimi ni ravno malo duhovnikov.

b) Druge pa motijo nepomembne reči v SP. Sprašujejo me, recimo, kako je mogoče, da bi bil Matuzalem živel kar 969 let. Kakšen bestseller je torej SP, če je tako klavrna njegova usoda? Na prvo težavo ni težko odgovoriti: gre pač za nemarnost kupca. Za to, da se listi SP še nedolžno skupaj držijo, je kriv kupec.

DALJE

PRIMERNO DARILO OB VSAKI PRILOŽNOSTI

ŠTIRI KNJIGE ZA NAŠE MALČKE

JURIJ PALJK

Mladinska knjiga je pred kratkim slovesno predstavila na priložnostni prireditvi v Ljubljani štiri svoje največje uspešnice za otroke. Tri knjige so dosegle tako naklado, da jim jo lahko vsi zavidajo, saj tudi pri veliko številnejših narodnih ni ravno običajno, da bi knjiga, namenjena otrokom, dosegla naklado 200 tisoč izvodov, kot se je to zgodilo slavnemu Martinu Krpanu, ali pa da bi kaka zgodba, kot je Maček Muri, dosegla knjižno naklado osemdeset tisoč izvodov. Če k temu dodamo še dejstvo, da je *Juri Muri v Afriki* že presegel magično mejo sto tisoč izvodov, potem je to dovolj, da je o teh treh slovenskih uspešnicah vredno spregovoriti dve besedi. Knjiga *Medvedki sladkosnedki* pa pogumno koraka za prvimi tremi.

Znani slovenski pesnik Kajtani Kovič je leta 1975 izdal znano knjigo *Maček Muri*, ki jo je ilustrirala Jelka Reichman; letošnja izdaja je že deseti ponatis, kar pomeni, da je prodanih že nad sto tisoč izvodov prijetne in zabavne zgodbe o mačku Muriju in njegovih prijateljih.

Pesnik Tone Pavček je od vedno znal nagovarjati otroke s sproščeno in lepo slovensko besedo in rimah, ki so slovenskemu človeku zelo blizu. Lepa knjiga *Juri Muri v Afriki* je prvič izšla leta 1988 in je le-

tos že tretjič ponatisnjena. Ilustrirala in opremila jo je Marjanca Jemec Božič. Knjiga je pri otrocih in odraslih našla na zelo lep sprejem in je tudi zato postala uspešnica.

Za konec slavne trojice knjig smo pustili še slovitga Martina Krpana nepozabnega Frana Levstika, katerega Slovenci najbolj poznamo prav po tej povesti, ki je že slovenski mit in obenem legenda. Otroci imajo radi Krpana in odrasli tudi; večkrat si na tihem želimo, da bi bilo Krpanov bralcev na razpolago Primorski dnevnik in Novi glas. Na predlog odbornika za šolstvo in kulturo prof. Fabia Del Bella in odbornika za socialne usluge prof. Francesca Orlanda namreč župan Adriano Persi in občinski odbor soglasno sprejela in odobrila prošnjo predstavnika slovenske manjšine oz. neodvisnega člana vodstva Ljudske stranke v Trzinu Bernardke Radetič.

Knjižnice se lahko poslužijo (je priporočljivo!) vsakdo ne glede na to, od kod prihaja. Povpraša naj knjižničarja po časopisih in jih lahko nemočno prebrava v sobi, namenjeni branju.

Upati je, da bo tržiška občina, ki je s to prvo potezo dokazala, da ima posluš do slovenske manjšine, nadaljevala po tej poti!

Zimski urnik knjižnice: ponedeljek, torek, sredo in petek od 10. do 12. in od 15. do 18.30; četrtek od 10. do 14. ure.

močjo Kraljevih ilustracij Martin Krpan tudi danes zgovorno in prepričljivo nagovarja.

V zbirki Mladinske knjige *Cicibanov vrtljak*, v kateri so izšle tri omenjene knjige, pa se lepo uveljavlja knjiga za otroke, ki nosi naslov *Medvedki sladkosnedki* in bo gotovo postala tudi velika uspešnica kot prve tri. Gre za knjigo poezij morda največjega slovenskega pesnika dvajsetega stoletja, gotovo pa pesnika, ki ga danes tudi Evropa, žal zelo pozno, odkriva in mu daje mesto, ki si ga zasluži. Srečko Kosovel je namreč napisal tudi

nekaj poezij, ki so tako nežne, da jih otroci hitro vzamejo za svoje; vseeno pa ostaja v svojih lirskih nedosegljiv. Pesnik Niko Grafenauer jih je zbral v knjigo, imenitna slikarka Jelka Reichman pa jih je lepo ilustrirala in tako dosegla, da bodo knjige tudi otrokom všeč. Prvič je knjiga izšla leta 1984, letošnja izdaja pa je že tretji ponatis.

Odveč je seveda vsako pisanje, da bi te knjige sodile v vsako slovensko družino, kjer so otroci doma, posebno pa še pri nas v Italiji, ko vendar vemo, da se moramo vsak dan boriti za vsako slovensko besedo in jih veliko tudi vsak dan izgubimo.

PDK IN NG BOGATITA POLICE OBČINSKE KNJIŽNICE V TRZICU

Iz Trzica prihaja vesela in spodbudna novica, da sta v občinski knjižnici (ul. S. Amrogio 12, tel. 494372, tik ob občinski palači) slovenskim bralcem na razpolago Primorski dnevnik in Novi glas. Na predlog odbornika za šolstvo in kulturo prof. Fabia Del Bella in odbornika za socialne usluge prof. Francesca Orlanda namreč župan Adriano Persi in občinski odbor soglasno sprejela in odobrila prošnjo predstavnika slovenske manjšine oz. neodvisnega člana vodstva Ljudske stranke v Trzinu Bernardke Radetič.

Knjižnice se lahko poslužijo (je priporočljivo!) vsakdo ne glede na to, od kod prihaja. Povpraša naj knjižničarja po časopisih in jih lahko nemočno prebrava v sobi, namenjeni branju.

Upati je, da bo tržiška občina, ki je s to prvo potezo dokazala, da ima posluš do slovenske manjšine, nadaljevala po tej poti!

Zimski urnik knjižnice: ponedeljek, torek, sredo in petek od 10. do 12. in od 15. do 18.30; četrtek od 10. do 14. ure.

ARH. BORIS PODRECCA PREJEMNIK KIPCA SV. JUSTA

Znani slovenski arhitekt tržaškega rodu Boris Podrecca bo v petek, 12. t.m., prejel najvišje tržaško priznanje, ki ga podeljuje tržaška občinska uprava: kipec sv. Justa. Priznanje bo prejel kot drugi Slovenec po slikarju Lojzetu Spacalu. Slovesnost, ki je odprta za javnost, bo ob 12. uri v dvorani tržaškega občinskega sveta v občinski palači.

SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

ZKO iz Nove Gorice prireja 13. srečanje goriških ljubiteljskih gledaliških skupin, ki se bo začelo v soboto, 6. t.m., v Braniku z nastopom dramske skupine PD Štandrež z veseloigro *Sreča na kredit*. Na srečanju sodelujejo 3 dramske družine: Amaterski mladinski oder iz Nove Gorice, Dramska skupina iz Kanala in Štandreža. Na srečanju bo pet predstav; štandreska skupina se bo predstavila kar s tremi. Poleg *Sreče na kredit* bodo štandreski igralci uprizorili tri enodejanke v nedeljo, 7. t.m., v Biljah. Srečanje se bo končalo 20. t.m. v Grgarju, kjer bo mladinski odsek PD Štandrež uprizoril igro *Vidi se, da je tvoja hči*. Srečanje spremlja strokovna komisija.

"PAŠIJON PO LOJZETU BRATUŽU" NA SLOVENSKEM RADIU TRST A

Radijsko besedilo in režija Janez Povše

Na slovenskem Radiu Trst A bo v soboto, 6. decembra, ob 18. uri in s ponovitvijo v nedeljo, 7. decembra, ob 14.10, na sporedu prvo od osmih nadaljevanj "Pasijona po Lojzetu Bratužu", ki ga je za radio napisal Janez Povše. Okvirna pobuda za obsežni radijski projekt je 60-letnica nasilne smrti, ki je prekinila življenjsko pot še ne 35-letnega goriškega glasbenika Lojzeta Bratuža.

Dogodek je ostal posebej Slovenem v Italiji in ne samo njim živo v spominu vse do današnjih dni, saj se je fašistično nasilje zneslo nad človekom, ki je vse svoje dni posvetil skladanju nabožne glasbe in zborovskemu ustvarjanju ter do zadnjega verjel v miroljubnost ter strpnost vedno in povsod.

Umetniški povod za radijski prikaz je navdihnila želja po razumevanju vsega tistega, kar je Lojze Bratuž doživljal v bolnišnici zadnje tedne svojega življenja. Kako je gledal na prehojeno pot, ki je bila ves čas težka, saj je nasilje poseglo vanjo vse od pričetka sto-

letja preko 1. svetovne vojne tja do mračnega totalitarnege režima? Ob vsem tem je bila njegova notranost ves čas svetla in polna prepričanja, zaradi česar imamo pred seboj izbranca, ki je verjel in deloval za dobroto in dobro nasploh ter verjetno moral bojevati svoj svetli boj zase in za druge vse do poslednjega trenutka. Očitno je tudi, da je bil prav s svojim mirom in blagostjo tako enkratno močan, da ga je nasilje ves čas zasledovalo in se zaganjalo vanj.

"Pasijon po Lojzetu Bratužu" je režiral Janez Povše, bistven pa je delež igralcev. V osrednji vlogi nastopa Stojan Colja, v poetični vlogi Bratuževih misli oziroma samoizpravevalcev Vladimir Jurc, Maja Blagovič in Vojko Belšak. Vloge bližnjih oseb igrajo Bogdana Bratuž, Anton Petje, Drago Gorup, Alojz Milič in Lučka Počkaj. Tonski tehnik je Riccardo Ostojič, redakcija je bila v rokah Nataše Sosič. "Pasijon po Lojzetu Bratužu" se bo odvijal osem zaporednih sobot oziroma nedelj, ko bodo na sporedu ponovitve.

PODLISTEK

TRŽAŠKI ŽIGA ZOIS NEKAJ NOVIH PODATKOV O NJEGOVEM ŠOLANJU V ITALIJI (3)

MARIJA KACIN

Tudi v reggianskem Collegiu so bili gojenci razdeljeni v strogo ločene "camerate". To niso bile skupne spalnice - vsak gojenec je imel namreč svojo sobo - temveč razmeroma maloštevilne učne skupine gojencev, ki so bili več ali manj istih let in ki so se skupaj učili ter se v zavodski dejavnosti povsem samostojno udeleževali. Vsaka "camerata" je imela svojega prefekta. Iz ohranjenih gledaliških listov je razvidno, da je bila skupina, kateri je pripadal Žiga, Camerata de Ss. Grisanto e Daria.

V tem zavodu Žiga Zoisa ni bil le malo časa, kot pravi Richter, temveč polna štiri leta. V glavni računski knjigi, ki sem jo vso zaprašeno našla v semeniški kleti, ko sem iskala gradivo za tezo, je na strani dvainšestdeset zapisano dobesedno: "Zois d'Edelstein di Lubiana, Liberi Baroni del S. R. I. fratelli Sigismondo, Giuseppe, Saverio e Ant.° entrarono li 4 9bre 1761" (Zois d'Edelstein iz Ljubljane, Svobodni Baroni S. (vetega) R. (imskega) C. (esarstva) bratje Sigismund, Josip, Ksaver in Anton so prišli dne 4. novembra 1761. - Pozneje je prišel tudi njihov brat Karel, bodoči botanik). Na strani stoenašt pa stoji: "Adi 18 Agosto 1765 parti il Sig. Sigismondo p. sua casa" (Dne 18. avgusta je gospod Sigismund odpotoval domov).

Kot pravi v nekem pismu minister Giacobazzi, je bilo prav tistega leta, namreč 1761., število novih gojencev izjemno: od vsepovsod jih je privabil sloves, ki si ga je novi zavod pridobil.

Ni znano, kako je Michelangelo Zois izvedel za reggianski Collegio: njegovi sinovi so bili vsekakor tam, v letih, ko je bil zavod v polnem razcvetu.

Ko sem bila pred kratkim ponovno v Reggio Emiliji, mi je neki tamkajšnji prijatelj dejal, da je Palazzo Busetti (na sliki) danes prazen, zapuščen in vsekakor zaprt za morebitne obiskovalce. Po izjemnem naključju pa mi je uspelo, da sem si ogledala nekaj njegove notranosti. Skozi vhod v stranski ulici, preko majhnega dvorišča in spet skozi majhna stranska vrata ter preko praznih, temačnih dvoran sem prišla v zadnji dve, ki sta bili lepo razsvetljeni. Tudi ti dve dvorani sta bili brez vsakega pohištva, tla so bila zaprašena in smetna; dobro ohranjene vijugaste štukature, ki so v obliki velikega medaljona uokvirjale stropne slikarje iz druge polovice XVII. stoletja, pa so še pričale o preteklosti, polni mladega življenja. Šla sem v prvo nadstropje: na desno in levo temni in tihi hodniki. Zato nisem nadaljevala svojega obiska; vrnila sem se po stopnicah navzdol in odšla iz palače Busetti. Občutek, ki ga je vzdruže tistih soban vzbudilo v meni, me je pa še kar nekaj časa spremljal...

KONEC

OSTALI VIRI:

- E. Cottafavi: I Seminari della diocesi di Reggio nell'Emilia; Stabilimento tipolitografico negli Artigianelli; Reggio nell'Emilia 1907
- Mastro dall'anno 1757 all'1771 e parte del 1772.
- Massimo Pirondini: Reggio Emilia, guida storico-artistica; Bizzocchi Editore; Reggio Emilia 1982.
Viri in citati v italijansčini so natančno prepisani. Ne gre za tipkopisne napake.

ALOJZ ŠTRAJN 90-LETNIK

V Štramarju obhaja 90-letnico rojstva Alojz Štrajn. Kljub visoki starosti je še vedno čil in krepak. Rad še vedno vrtilčkarji in letos je z velikim zadovoljstvom obrezal trte v svojem vinogradu.

Rojen je bil 1. decembra 1907 v Mačkoljah v kmečki družini. Po končani osnovni šoli v Dolini je opravljal razne dnine po okoliških kmetijah, dokler ni dobil stalne zaposlitve v škedenjski železarni, kjer je delal do upokojitve. V zakonu z Veroniko Muzlavčič iz Škofij se jima je rodilo šest otrok, od katerih štirje še živijo in zavzemajo vidne položaje na trgovskem področju v Trstu, dva pa sta v zgodnji mladosti umrla. Sinova Albert in Marijan imata vsak svoje lepo vpeljeno trgovino. Hčerki Marija in Alojzija pa sta obe poročeni prav tako z znanimi trgovcema: Marija s Hermanom Jazbecem in Alojzija s Frankom Mozetičem.

Slavljenju prisrčno čestitajo vsi sorodniki, prav posebno pa vseh deset vnukov in pet pravnukov.

Alojz Štrajn je od vsega začetka naročnik Novega glasa, ki ga z zanimanjem prebira. Zato naj slavljenju grede čestitke tudi našega uredništva.

PRI SV. MARIJI VELIKI V TRSTU

SLOVENSKI VERNIKI POČASTILI MATER BOŽJO ZDRAVJA

Velikemu slavlju pri sv. Justu, ko so se slovenski verniki zbrali okoli svojega škofa in duhovnikov, je sledilo v petek, 21. novembra, na praznik Mater Božje zdravja, spet posebno občuteno srečanje tržaških ljudi v cerkvi Marije Velike. Na ta dan se že dolgo let ponavlja romanje k Mariji, ki se ji verniki zahvaljujejo za zdravje in jo prosijo pomoči v težavah.

Ves dan so se v cerkvi odvijale slovesnosti, slovenski verniki so se v njej zbrali ob 16. uri. Tudi letos jih je prišlo zelo veliko. Zbrano so sledili sv. daritvi, ki jo je daroval koprski dekan Lojze Kržišnik.

Občuteno petje mešanega cerkvenega zbora, ki ga je vodil Edi Race, je še bolj pripomoglo k večji zbranosti in doživljanju sv. obreda. Tokrat je pevce poleg prof. Tomaža Simčiča spremljal na orgle mladi Iztok Cergol, ki nastopa pot mnogo obetavnega organista.

Po prijaznem pozdravu in spodbudnih besedah predstojnika frančiškanov so začeli slovenski verniki zapuščati cerkev, v katero so že prihajali drugi, med njimi tudi taki, ki se želijo vsaj enkrat v letu pokloniti Materi Božji in jo prositi za pomoč.

VOLITVE V OBČINI DEVIN - NABREŽINA

NOVI ŽUPAN ISTRAN MARINO VOCCI

ERIK DOLHAR

V novem občinskem svetu bo sedela le četvorica Slovencev. Podžu-panja bo Mariza Škerk (DSL), zunanji odbornik pa Nevo Radovič (SSK).

V drugem krogu volitev občine Devin - Nabrežina se je uveljavil županski kandidat Marino Vocci, ki so ga podpirale Demokratična stranka levice, Stranka komunistične prenovitve in Zeleni oz. lista Z Voccijem na poti do Oljke. Vocci je prejel 2.564 glasov (56,27%), njegov tekmelec iz vrst Pola svoboščin Romano Vlahov pa 1.993 (43,73%).

Marino Vocci je po rodu Istran, rojen v Kaldaniji (njegov prednik so se pisali Vok), zaposlen pa je v deželni laboratoriju za morsko biologijo v Brojenci pod Križem. V občini Devin - Nabrežina je bil že v osemdesetih letih odbornik za okolje. Znan je po svojih ambientalističnih, levo usmerjenih težnjah.

Žalostno dejstvo predstavlja slaba udeležba na nedeljski balotaži, saj se je udeležilo le 61,6% vseh volivcev, se pravi še za 12% manj kot v prvem krogu. Težko je reči, za koga bi volilo tistih 12% občanov, ki so za balotažo ostali doma. Če primerjamo glasove, ki sta jih Vocci in Vlahov prejela v balotaži, s tistimi, ki sta jih bila deležna v prvem krogu volitev, lahko vidimo, da je Vocci dobil 810 glasov več, Vlahov pa 475. Ob ugotovitvi, da je županski kandidat Slovenske skupnosti Tance v prvem krogu prejel 787 glasov, Ret (Lista 2000) 1.120 in Pergolis (Svobodni sever) 235, se lahko vsak sam pri sebi zamisli, od kod sta kandi-

REZULTAT DRUGEGA KROGA VOLITEV	
MARINO VOCCI	ROMANO VLAHOV
56,27%	43,73%

data Vocci in Vlahov dobila dodatno podporo.

A vrnimo se na trdnejša tla. Novi občinski svet bo tako sestavljen: 5 predstavnikov DSL: dosedanji župan Giorgio Depangher, dosedanji svetovalec in predsednik nabrežinske godbe Massimo Veronese, laburist in bivši odbornik PSI Lorenzo Corigliano, Edi Iskra in slovenska profesorica Mariza Škerk Kosmina; 3 predstavniki SKP: Slovenca Stanislava Mokole in Adriano Ferfaglia ter Giuliano Goat; 2 z liste Zelenih: Franco Radovich in Maurizio Rozza; 2 z Liste 2000: županski kandidat Giorgio Ret in Mario Martini; neodvisni županski kandidat Slovenske skupnosti in dosedanji odbornik za proračun Viktor Tance ter še trije predstavniki Pola svoboščin: neodvisni županski kandidat Romano Vlahov, Maurizio Lenarduzzi (CCD-CDU) in zastopnik Nacionalnega zaveznikstva Massimo Romita.

Slovenska prisotnost v občinskem svetu je torej, kot vidimo, osiromašena. Na podlagi programskega sporazuma, ki ga je župan Vocci 25. novembra sklenil z županskima kandidatom Slovenske skupnosti Tancetom in Liste 2000 Retom, sta tako SSK kot Lista 2000 predlagala imena petih kandidatov za mesti zunanjega odbornika, ki ju je nato Vocci v sredo, 3. t.m., sprejel v svoj odbor. V dogovoru s SSK je župan Vocci dodelil pokrajinskemu predsedniku Zveze neposrednih obdelo-

valcev dr. Nevo Radoviču odborništvo za kmetijstvo, obrtništvo in ribištvo s pooblastilom nad odborništvom za urbanistiko, za katerega bo skrbel župan sam, prav tako kot njegov predhodnik Depangher. Odbornica za javna dela je komunistka Giuliana Zagabria, ki je to nalogo opravljal tudi v dosedanjem odboru.

V tristranskem sporazumu med Voccijem, SSK in Retom se je novi župan pred izvolitvijo tudi obvezal, da bo za podžupana imenoval pripadnika slovenske narodnosti ter da bi v primeru nespoštovanja tega tristranskega programskega sporazuma žu-

pan Vocci vzel to na znanje. To pa še ne pomeni, kot je izjavil eden izmed pogajalcev, da bi ob kršitvi sporazuma župan odstopil! Za podžupanja in odbornico za kulturo, šport in prosti čas je Vocci imenoval prof. Marizo Škerk Kosmina (DSL).

Novoizvoljeni občinski svet in odbor z županom Voccijem na čelu bosta morala sedaj najprej ugrizniti v kisllo jabolko novega regulacijskega načrta, ki ga je Depangherjeva uprava že sprejela, sedaj pa je romal na deželo, nar kar ga bodo za končno odbritev zopet obravnavali v občinskem svetu.

Volilnih obveznosti za občane Devina - Nabrežine pa še ni konec, saj bodo v nedeljo, 14. t.m., še nadomestne volitve za senat (volili bodo tudi v občinah Zgonik in Repentabor). Za mesto pokojnega senatorja Darka Bratine se v vrstah leve sredine poteguje znani slovenski časninar Mitja Volčič.

SLOVENSKA SKUPNOST O IZIDU OBČINSKIH VOLITEV

Devinsko-nabrežinska sekcija SSK je zadovoljna z izidom nedeljskih balotaznih volitev v občini Devin - Nabrežina. Odgovorno zadržanje SSK in njenih volivcev je odločilno prispevalo, da se tu ni ponovil scenarij miljskih upravnih volitev izpred nekaj mesecev, na katerih je zaradi razbitosti levosredinskega tabora prevladala nacionalistična desnica.

Devinsko-nabrežinska sekcija SSK si bo v novi mandatni dobi prizadevala za dobrobit občine in za polno obnovitev levosredinskega zaveznikstva. Sodelovala bo v novi občinski upravi na osnovi programskega sporazuma, ki so ga v torek, 25. novembra, sklenili županski kandidati Tance, Ret in Vocci. Sporazum predvideva, da bo delovanje nove občinske uprave temeljilo na soglasju treh komponent v vseh pomembnejših zadevah in da bodo vse tri komponente tudi zastopane v novem občinskem odboru.

PROSEK / IN MEMORIAM

PATRU BOŽIDARJU ANTONU RUMPLERJU V SPOMIN

V sredo, 19. novembra, je odjeknila vest, da je umrl pater Božidar Anton Rumpler, ki je bil od leta 1979 do 1986 tudi župnik na Proseku. Na tem mestu objavljamo spominski prispevek o tem obdobju, o liku in delovanju p. Božidarja.

Patra Božidarja sem spoznala nekega sobotnega popoldneva, ko sem se z mamom odpravila v cerkev, da bi ji pomagala (kolikor pač lahko pomaga še ne šestletno dekletce) pri čiščenju cerkve. Takrat sva v zakristiji srečali novega župnika, ki ga je škofija poslala na Prosek, da bi pomagal bolnemu župniku g. Šibeniku. Spominjam se, da se je novi župnik pritoževal mami nad poletno vročino, jaz pa sem si ga nekoliko

sramežljivo, a radovedno ogledovala. Takrat se mi je pogled ustavil na njegovem levem zapetju. Opazila sem namreč, da nosi enako uro kot moj oče, in prav zaradi tega se mi je takoj prikupil. Zato sem zbrala ves svoj pogum in mu rekla: "A veste, da imate enako uro kot moj oče?" Pater me je radovedno pogledal in mi rekel: "A res?"

Patra Božidarja se rada spominjam v šoli med uro verouka, ko je marsikateremu klepetavemu sošolcu

prismodil zaušnico, ali v mesecu maju, ko je po večernicah delil otrokom, ki smo prišli k češčenju Mater Božje, podobice, ali takrat, ko sem

ga videla v predpasniku, kako si je kuhel kosilo in se mi je zdel strašno smešen. In tako je p. Božidar ostal na Proseku sedem let. Bil je dobrosrčen in prijazen, razgledan, natančen in včasih strog: vaščani smo ga zaradi tega spoštovali in imeli radi. Proseška župnija pa je bila le ena od njegovih življenjskih etap; Gospodova roka ga je namreč vodila v druge kraje. Potem ko je odšel s Proseka, sem ga še nekajkrat srečala na raznih romanjih: našo župnijo je ohranil v lepem spominu in vedno je spraševal po tem in onem.

Prejšnji teden pa nas je presunila vest, da je pater Božidar odšel s tega sveta. Bog naj mu bo pravičen sodnik, mi pa bomo zanj moli in se ga spominjali s hvaležnostjo.

MB

PRIREJA POD POKROVITELJSTVOM

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

IN V SODELOVANJU S
KRAŠKO GORSKO SKUPNOSTJO

KAMEN...

VI. RAZSTAVA KAMNITIH IZDELKOV

v dneh 6., 7., 8. in 13., 14. decembra 1997.

Odprije razstave v soboto, 6. decembra 1997, ob 18. uri.

Urnik: od 10. do 12. in od 16. do 20. ure.

Župnijska dvorana sv. Roka v Nabrežini

NABREŽINA / V SPOMIN NA PRVO SLOVENSKO ZASEBNO ŠOLO

"HVALA VAM, UČITELJICA MARIJA!"

HELENA JOVANOVIČ

V nedeljo, 30. novembra, so v župnijski dvorani v Nabrežini počastili učiteljico Marijo Ažman Brumat, ki je v letih 1943-1944 po-učevala na zasebni slo-venski šoli.

"Hvala Vam, učiteljica Marija, ker ste nam odkrili svet slovenske šole. Vzбудili ste nam ljubezen do materinega jezika, povedli ste nas na pot ponosa, zavednosti in upanja v prihodnost. Prispevali ste k postavitvi duhovnega temelja naše šole in vrednotam, ki so veljavne še danes". Besede, polne hvaležnosti, so bile namenjene danes 90-letni, a še vedno čili Mariji Ažman Brumat. Pred več kot 50 leti, točneje od septembra 1943 do poletja leta 1944, je skupaj s sodelavkama, sestro Ivico in Cirilo Rakovec v Nabrežini vodila pouk na prvi slovenski zasebni šoli. To je bil čas, ko so ljudje že imeli varljivo upanje, da bo vojne kmalu konec.

Za njen pogum, požrtvovalnost in vedrino, ki jo je znala posredovati šolarjem, so se Mariji Ažman na slovesnosti v župnijskem domu v Nabrežini zahvalili nekdanji učenci, prisotni pa so bili tudi številni domačini. Srečanje je povezoval Gregor Pertot, ki je tudi organiziral večer. O dragocelem delu slavljence je spregovorila prof. Nada Pertot. Povedala je, kako je 291 družinskih poglavarjev različnih političnih gledanj naslovilo le-

ta 1943 prošnjo na nemške oblasti za odprtje slovenske šole. Učiteljica Ažmanova se je nato nekajkrat podala v Ljubljano, nakupila je knjige in šolske potrebščine in s seboj pripeljala še dve učiteljici. Pouk se je kmalu začel. "Praznik je bilo obiskovanje šole, iz katere so se otroci vsak dan vračali z novo pesmijo, ki je odmevala po vasi," je dejala Nada Pertot. "O številu otrok nam lahko pričajo fotografije, ki so se ohranile. Bilo jih je okrog 200. (...) Od tedaj dalje je slovenska šola oblikovala v nas iz leta v leto naše človeško in narodnostno dostojanstvo, utirala nam je pot v vse mogoče poklice, ki jih naši ljudje zasedajo v naši deželi ali pa še v širšem prostoru. Razvijala pa je v nas tudi zavest pripadnosti neki stvarnosti, v kateri smo Slovenci samostojen in enakovreden dejavnik, samo če v to samo verjamemo in hočemo," je v svojem govoru še poudarila prof. Pertot ter pristavila: "Gorje bi bilo, ko bi

se naši ljudje v hudih vojnih in predvojnih letih predajali apatičnosti, ki se nas dostikrat loteva danes, in se odpovedovali lastnim odločitvam, ki so kdaj težke in tvegane."

Slavljenki je ob visokem jubileju iskreno čestital tudi domači župnik Bogomil Breclj. V zahvalo za vse, kar je storila, pa so ji izročili plaketo in šopek rož. Marija Ažman je bila nad tolikšno pozornostjo ganjena in presenečena. S skromnostjo je pristavila, da je le storila to, kar je smatrala za svojo dolžnost, ter se spomnila dragocene pomoči svojih dveh sodelavk.

Spored v nabrežinskem župnijskem domu so oblikovali otroški zbor Ladjica in MePZ Igo Gruden ter učenki istoimenske srednje šole Alice Visentin in Jana Jaklič, ki sta uprizorili kratko narečno igrice Zvonka Legiše. Učenci osnovne šole Virgil Šček pa so podali recitacijo o učenju v Medvedji šoli.

ZA UMBRIJSKE OTROKE

DARUJ DAR

Skavtinje in skavti AMISA, v sodelovanju s Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo - Trst in Občinsko civilno zaščito, prirejajo 5., 6., 7. in 8. decembra zbiranje - po možnosti novih - igrač in didaktičnih potrebščin za otroke od 1. do 10. leta starosti. Igrače in didaktične potrebščine bodo izročene otrokom s potresnega področja v Umbriji, predvsem na območju Foligna, ki ga sestavlja deset občin z 9.000 prebivalci.

V okviru pobude bo na Borznem trgu postavljeno manjše šotorišče Civilne zaščite. Zbiranje se bo pričelo v petek, 5. decembra popoldne, in se nadaljevalo v soboto, 6., nedeljo, 7., in ponedeljek, 8. decembra, skozi cel dan. Vsak darovalec se bo podpisal in/ali prispeval svojo misel oz. pozdrav v posebno "zlato" knjigo, ki bo odposlana skupaj z darovi. Vsak darovalec bo za spomin na svoje dobro delo prejel diplomo in knjižico, ki jo podarja Civilna zaščita.

Zbrani darovi bodo izročeni Mešani operativni koordinaciji C.O.M. iz Foligna, ki jih bo za Božič razdelila otrokom.

UREDNIŠTVO OBVEŠČA

Zaradi preobilice gradiva smo v tej številki morali izpušiti večje število prispevkov in darov, ki so prišli v naše uredništvo. Objavili jih bomo v prihodnjih številkah. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo.

nec Luca Monet, Tržačan dr. Giulio Squillani, Rino Destri s Cola, Repenc Lorenzo Milič, Prosečan Silvio Verginella, kipar Giovanni Pacor iz Štaranca, Lauro Battello iz Tramasonsa, akademski slikar Silvo Fakuč iz Ajdovščine in Križanka Beatrice Ota. Letos bo na razstavi sodelovalo tudi pohlštveno podjetje Pupis, v soboto, 13. decembra, pa bo strokovnjak Ivan Pertot predstavil letošnjo razstavo, ki ji bodo nazdravili z domačo Vitovsko kmetije Ušaj.

Razstava bo odprta 6., 7., 8. in 13. ter 14. t.m. od 10. do 12. in od 16. do 20. ure v župnijski dvorani Sv. Roka v Nabrežini.

ED

OBVESTILA

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete obvešča, da so na razpolago informacije o novoletnih izletih za študente v London, Krakov, Prago, New York in Washington ter na Irsko. Izlete organizira Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Informacije na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, Trst, ali na tel. št. 370846 (od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure).

ŽUPNIJA SV. Jerneja na Opčinah vabi vse domače likovne ustvarjalce k sodelovanju pri postavitvi razstave na temo: *Božična skrivnost*. Rastava bo v novem župnijskem domu *Andrej Zink* od 25. decembra do 6. januarja 1998. K sodelovanju vabimo tudi otroke in dijake, saj bo del razstave namenjen otroškim božičnim risbam. Za informacije pokličite na telefonsko številko 211276 vsak dan (razen nedelje) od 19.30 do 20.30.

NADALJUJE SE osebna razstava tržaškega slikarja Roberta Kozmana v Kulturnem domu, ul. Petronio 4 v Trstu. Urnik: vsak dan, razen nedelje, od 10. do 13. ure in v večerih, ko so v gledališču predstave. Razstava se nadaljuje do 10. 12. 97.

V PETEK, 5. decembra, bo ob 16. uri tradicionalno miklavževanje v župnijski dvorani v Nabrežini. Na sporedu sta igrice in obdarovanje. Vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI klub, ul. Donizetti 3, Trst, vabi v soboto, 6. t.m., na *Veselo miklavževanje*; angelčki bodo pripravljali darila z duhovitimi posvetili ob 18. uri. Začetek ob 18.30.

SLOVENSKA GLASBENA šola / Koncertna pobuda-Rojan vabi na letošnje zadnje glasbeno srečanje mladih, ki bo v nedeljo, 14. decembra, ob 18. uri v rojanskem Marijinem domu, ul. Cordaroli 29.

Nastopilo bo 9 mladih slovenskih zamejskih glasbenikov, ki bodo posamezno ali v skupinah zaigrali skladbe različnih avtorjev; skupno pa bodo sodelovali pri krstni izvedbi skladbe za 9 instrumentov Toma Hmeljaka. Na sporedu bo tudi prva izvedba samospjeva za violino in kitaro domačina Pavla Bembija. Vsop prost.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu bo proslavila petdesetletnico ustanovitve v ponedeljek, 15. decembra. Ob 16.30 bo sv. maša v cerkvi sv. Antona Novega; daroval jo bo tržaški škof msgr. Evgen Ravignani s somaševalci; pel bo tamkajšnji cerkveni zbor. Ob 18. uri bo proslava v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu; na sporedu so pozdravi, govori in nastop ženskega kvarteta *Musica noster amor*. Toplo vabljeni!

ČESTITKE

V preteklem tednu je več naših mladih uspešno sklenilo univerzitetni študij. Eriki Buzečan, Mirjam Ota, Luani Grilanc, Paolu Tanzeju, zlasti pa svojemu sodelavcu Gorzdu Bajcu iskreno čestita tudi Novi glas.

Svetoivanska slovenska župnijska skupnost iskreno čestita Gorzdu Bajcu ob uspešnem zaključku univerzitetnega študija.

DAROVI

ZA KARITAS v Ajdovščini: N.N. 100.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Olga Polese 50.000; v spomin na Amalijo Vatovec Černigoj (umrla 2.12.1943) daruje M.Č. 50.000.

ZA SKLAD Mitja Čuk: v spomin na Nika Černigoja (Trst, 24.11.1901-Toulouse, Francija, 5. 11. 1985) M.Č. 50.000.

NABREŽINA / RAZSTAVA "KAMEN"

VEDNO VEČ RAZSTAVLJALCEV KAMNITIH IZDELKOV

V soboto, 6. decembra, bo Slovensko kulturno društvo Igo Gruden iz Nabrežine v vaški župnijski dvorani Sv. Roka ob 18. uri odprlo že 6. razstavo kamnitih izdelkov "Kamen". Pokrovitelj razstave je Zadruga kraška banka, sodeluje pa tudi Kraška gorska skupnost.

Hvalevredno je, da se je za to že tradicionalno razstavo prijaviло veliko interesentov; pri organizaciji le-te gre v prvi vrsti podčrtati prizadevanje člana domačega društva Iva Marušiča, ki je za letošnjo raz-

stavo prepričal kar 30 podjetij oz. domačih obrtnikov, da razstavijo svoje izdelke. Med temi sta prvič prisotna v Nabrežini tudi dva razstavjalca iz Sloveanije. Naj omenimo vse razstavjalce: nabrežinsko podjetje Caharija (razstavlja Tomaž Caharija), šempolajsko podjetje Zidarič (razstavlja Marko in Kristjan Zidarič), repensko-colsko podjetje Ervin Guštin, nabrežinsko podjetje Gramar (razstavlja ta Alberto in Walter Gruden), nabrežinsko podjetje Tecnomarmi-Zandomeni & C. (razstavlja Giorgia Zandomeni),

tržaško podjetje Marco Masetti, Janko Tavčar iz Povirja, repensko podjetje Petrovizza marmi in sovedenjsko podjetje K. Marmi (razstavlja: Dario Škabar, Paolo Purič in Michele Deste), Repenc Peter Škabar, tržačan Bruno Ricamo, Pavel Hrovatin od Briškova, starosta nabrežinskih kamnosekov Milan Pernarič, Igor Marušič iz Slivnega, Andrej Mervic iz Cerovelj, Nabrežinec Alvaro Marcucci, Nabrežinca Vittorio in Barnaba Porro, Sesljančana Alessandro in Giorgio Simcic, Luigi Bonocore iz Milj, Nabreži-

SLOVENSKO
ZDRAVNIŠKO
DRUŠTVO

OB 15. OBLETNICI
USTANOVITVE SKLICUJE
SLOVENSKO
ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO

7. REDNI OBČNI ZBOR

v petek, 5. 12., ob 20.30 v prostorih hotela Daneu na Opčinah. Večer bo popestril nastop vokalne skupine *Musica noster amor*.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na tradicionalno

ZBOROVSKO REVIJO

ki bo v Kulturnem domu v Trstu v nedeljo, 7. decembra, ob 16. uri.

Podelili bomo župniku Marijanu Živicu priznanje za delo, ki ga je opravil za zborovsko petje na Tržaškem. Priložnostni govor bo imel bivši konzul Republike Slovenije v Trstu prof. Tomaž Pavšič.

TRŽAŠKA KNJIGARNA - PIONEER RECORDS

Vas vabita na predstavitev nove CD plošče
Denisa Novata

NA ZDRAVJE NAŠIH OČETOV

Sodelujejo: založnik Livio Možina, raziskovalec ljudske glasbe Emil Zonta, Ženska pevska skupina *Stu ledi*

V sredo, 10. t.m., ob 18. uri v Tržaški knjigarni.

Vera
Vera Stopper

Cvetje za vsako priložnost

Ul. S. Spiridione 12/A - Trst
tel. 040/763707 - mobitel 0337/535204

RADIJSKI ODER

vabi na ogled otroške igre

MARSOVČKI NA OBISKU

v izvedbi Amaterskega mladinskega primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice. Napisal: Vid Pečjak. Za oder priredil in zrežiral Emil Aberšek.

Pevski pozdrav bo prinesel OPZ Kresnice.

V nedeljo, 7. decembra, ob 17. uri v Marijinem domu, ul. Brandesia, 27 - Trst.

V KATOLIŠKI KNJIGARNI PREDSTAVITEV "TRŽAŠKIH ZAPISOV"

FOTO BURBACA

V petek, 28. novembra, je bila v Katoliški knjigarni predstavitev knjige prof. Marije Pirjevec z naslovom *Tržaški zapisi*. Avtorico in njeno najnovejše delo je predstavila prof. Lojzka Bratuž (odlomke

iz njene predstavitve objavljamo na kulturni strani). Po prijetnem predavanju smo si lahko tudi ogledali video projekcijo filma, ki ga je o tržaškem pisatelju Borisu Pahorju pripravila prof. Marija Pirjevec.

OB 16-LETNICI KULTURNEGA DOMA

NEW SWING QUARTET OGREL OBČINSTVO

FOTO BURBACA

V petek, 28. novembra, je bil ob 16. obletnici otvoritve goriškega Kulturnega doma v tem kulturnem hramu slavnostni koncert, ki so ga izvedli popularni in priljubljeni pevci kvarteta New Swing Quartet. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička, tako v italijanskem kot slovenskem jeziku pa je napovedovala Barbara Rustja. Po priložnostnih besedah predsednika SKGZ Rudija Pavšiča, ki je poudaril pomen Kulturnega doma za naše mesto in pokrajino, se je pričel koncert.

šeno pela, ploskala in tleskala s prsti, vse v ritmu starih, dobrih in danes vsem znanih pesmi, ki so med Slovenci našle svoje mesto tudi zaradi New Swing Quarteta.

SEJEM SV. ANDREJA V DEŽJU

Sveti Andrej je tudi pri nas priljubljen svetnik, na Goriškem pa še posebno, saj so ga ljudje častili že v davnih časih. Danes je od takratnih časov ostal t.i. Andrejev sejem, vsakoletna prireditev, ki pripelje v Gorico kramarje in luna parke, veliko ljudi iz bližnjih slovenskih krajev in radovednežev s Tržaškega, Goriškega in bližnje Furlanije. To je sejem, ki nam naznanja, da je Božič tu, da je Novo leto pred vrati; to je sejem znamenitega "mandorlata" in vsakovrstnih slaščic, nepotrebnih, a na oko lepih predmetov.

Letos je žal vreme pokvarilo sejemske dneve, vseeno pa lahko zapišemo, da je bila posebno nedelja dan, ko so dolge kolone avtomobilov in njihovih voznikov dobesedno oblegale Gorico; dež ni ustavil radovednežev in niti otrok ne, ki so se veselo zavrteli na vrtiljakih.

Vsi tisti, ki vemo, kako težko je ogreti Slovence, kako je še težje ogreti zamejce, kako je najtežje ogreti publiko v goriškem Kulturnem domu, z veseljem lahko povemo, da je publika v petek zvečer navdu-

DROBNE VESTI IZ OTROŠKEGA SVETA

V petek, 21. novembra, so malčki, ki obiskujejo zadnje oz. predzadnje leto vrtcev v ul. Brolo in Max Fabiani, šli z vzgojiteljicami Aleksandro, Lauro in Ani na obisk v osnovno šolo Oton Župančič. Tu so jih sprejeli prvošolčki z učiteljicama Manuelo in Marizo. Skupaj so posedli na blazinicah in sooblikovali pravljico o Treh mucah, ki jo je s preprosto, a nazorno pripovedjo prikazala učiteljica Barbara Rustja (v letošnjem letu je knjižničarka za obe didaktični ravnateljstvi, goriško in doberdobsko, zato potuje od šole do šole, oblikuje pravljice trenutke in spodbuja učence k branju in sodelovanju pri bralni znački). Otroci so s petjem popestrili prigode muck, ki so šle na potep in doživele nekaj nevšečnosti. Prvošolčki so razgibano pesmico spremljali s krepkim igranjem na orf instrumente. Na mizici ob tabli je stala velika knjiga z risbami, iz katerih so zrla muca, volk, lovec, jezek, zdravnik mačkon, pač vsi junaki iz pravljice. To nenavadno knjigo je izdelala učiteljica Aleksandra Maraž. Ob koncu pravljice zgodbe so cicibančki izrezali maske-mačje gobčke, jih nataknili na obrazke in... živahne muca so zarajale. Ta srečanja sodijo v novosti letošnjega učnega načrta. Imajo namen vzpostaviti tesnejše stike med vrtcem in šolo.

Veselo vzdušje, ki je označilo srečanje na šoli, se je ponovilo v ponedeljek, 24. no-

vembra, ko so se radovedni navihančki spet zgrnili okrog Barbare, tokrat v Feiglovi knjižnici na drugi otroški ulici. Razveselil jih je slonček Elmer, ki se je razlikoval od drugih, ker je imel pisano kožo. Tak je zaživel tudi v knjižnici. Otroci so prinesli odrezke blaga in jih prilepili na slona, ki se bo ponašal v mladinski sobi. Sicer pa knjižničarka Luiza pričakuje še druge raznobarne slončke, ki jih bo razobesila po stenah.

Tudi pri otrocih onstran meje je vse živo. Veseli Goriški vrtiljak se vrti za stotine mladih gledalcev. Veliki polži so v novembru sledili poetičnemu prikazu *Regratove rože* v postavitvi Lutkovnega gledališča Maribor in duhoviti izvedbi *Kokoške Emilije* (Lutkovno gledališče Ljubljana), ki je znala jezično, grobo gospodinjo spremeniti v bolj prijazno in dobrodušno gospo.

Čisto majhni polžki pa so spoznali račka Pinga (Lutkovno gledališče J. Pengov Ljubljana), ki si je želel v širni svet, a ugotovil je, da je lepše doma pri starših in sorodnikih.

Naš zamejski vrtiljak se je trenutno zaustavil, kajti *Vilincek z lune* (PDG) je bil predstavljen na marec; vendar, dragi mali abonenti, potrpite do 12. decembra, takrat se boste spet zavrteli z *Mihom, Minko in Gledališko šminko* (Moje gledališče Ljubljana) v Kulturnem centru L. Bratuž. IK

MULTIMEDIJSKI CARMINA BURANA

FOTO BURBACA

V soboto, 29. novembra, so v Kulturnem centru Lojze Bratuž že tretjič izvedli kulturno prireditev Eurart, ki jo prirejajo kulturni zanesenjaki skupine Graphiti iz Gorice. Tokratna prireditev je bila posvečena osnovni temi, ki jo najdemo v srednjeveških pesmih Carmina Burana. Prav te šaljive življenjske pesmi so bile rdeča nit prireditve, ki je skušala združiti na prireditvi likovno umetnost, poezijo, pesem in računalniško umetnost, ki si šele utira pot med klasično in že uveljavljeno umetniško govorico.

Nabito polni Kulturni center Lojze Bratuž je najbrž sad dobre reklame centra in organizatorjev, ki s svojim Eurartom mislijo resno, saj so na prireditvi povedali, da si želijo v Gorici moderno umetnostno galerijo, v kateri bi lahko zbirali stalno razstavljenih del sodobnih umetnikov. Načrti so visoko postavljeni; prireditev želimo, da bi se jim projekt uresničil.

V soboto smo si lahko ogledali razstavo likovnih del Etki Tutte, Demetrija Ceja, Bone Baraldi, Natalie Grusovin, Maura Andree Maurija,

Franca Milanija, Gerharda Wassniga ter Paula Davida Redferna, ki se pri nas edini resno ukvarja z umetnostjo na računalniku. Svoje pesmi so prebrali Giuseppina Mastrovito, Mario Carnelut, Roberto Masini in Jurij Paljk, vsaka poezija je morala biti uglasena na temo Carmina Burana. Le-vji delež kulturnega dogodka je bil koncert mešanega pevskega zbora Lorenzo Perosi iz bližnjega furlanskega trga Fiumicello. Furlanski izvajalci so dobro opravili svojo nalogo, saj so v nabito polni dvorani z izvajanjem Orffovih in Novakovih skladb Carmina Burana ogreli občinstvo.

Na prireditvi so spregovorili v italijanščini, nemščini in slovenščini. V našem jeziku je spregovoril predsednik Kulturnega centra Franko Žerjal, ki je poudaril važnost srečevanja umetnikov različnih kultur in pa dejstvo, da se pri Bratužu vsi zavedajo važnosti takih pobud.

Za ljubitelje elektronskih vragolij povejmo še to, da je Eurart tudi na Internetu in so organizatorji izdali tudi CD-ROM ploščo s prireditvijo. ZUT

GLEDALIŠKI KROŽEK SKK JE GOSTOVAL V GORICI

IVA KORŠIČ

V nedeljo, 30. novembra, je vreme spet pokazalo žalostno deževno lice, a v mestnem središču je bilo vseeno živahno zaradi vsakoletnega sejma sv. Andreja, ki ponuja raznovrstne vrtiljake in obložene stojnice z glasnimi kramarji ter prikliče v naše mesto veliko radovednežev. Kljub tej mikavni vabi se je v Kulturnem centru Lojze Bratuž zbralo kar lepo število gledalcev. V veliko dvorano jih je privabilo zanimanje za gostovanje Gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta. Tudi mlajše člane društva ("starejši" so letos z uprizoritvijo *Malih dam* oživili Slovenski oder, ki ga je pred leti z izkušeno roko uspešno vodil prof. Jože Peterlin) je zamikala gledališka umetnost. Z mentorsko, režijsko pomočjo prof. Lučke Susič so naštudiralci povest A. Ingoliča *Tajno društvo PGC*. Susičeva je delo priredila in ga prelila v odrsko govorico. Dokaj preprosto sceno, ki je bila zamišljena predvsem za manjša prizorišča, je izdelala Magda Samec. Premiero igre so imeli 8. junija v Marijinem domu v Rojanu. Konec junija pa so nastopili na II. zamejskem festivalu amaterskih dramatskih skupin v Mavhinjah. Večina gledalcev gotovo pozna vsebino tega mladinskega dela že iz šolskih klopi. Dogajanje se seče okrog dvojice dijakov, ki si

omisljajo tajno društvo, delovanje katerega je omejeno na puljenje risalnih žebličkov z oglasnih desk in njihovo skrbno zbiranje. Zaradi tega so bila povsod obvestila na tleh in nastala je zmeda. Preden je pobudnik Miha dokončno razpustil društvo, je to izvedlo edino pozitivno akcijo: pomagalo je Silvici priklicati mamico spet domov. Za svoje neodgovorno početje so študentje dobili kazen: morali so napisati spis o delovanju PGC.

Mladi izvajalci so se pri študiju dela znašli pred težko odrsko preizkušnjo: dve uri trajajoča predstava vsebuje precej dolgovernih dialogov in zahteva od nosilcev glavnih vlog stalno prisotnost pred občinstvom. Ko jim čestitamo za trud in napor, ki so ga vložili v uprizoritev, in jim želimo veliko vztrajnosti in uspeha na odrskih deskah, ne moremo mimo nekaterih kritičnih pripomb.

Nedvomno je režiserka zelo pazila na dober jezik in gladko izgovarjavo. Njena dolgotrajna izkušnja pri Radijskem odru ji je pač izoblikovala tankočutno uho. Toda pri odrski postavitvi smo pogrešali igralsko plat. Manjkali so dinamika, ritem, rastoča napetost,

razgibanost kretenj. Prizori so si sledili suhoparno, počasno. Izrez iz šolskega življenja, še posebno tisti med odmorom, ne more biti statični! Na celoto so moteče vplivali tudi nepotrebni vmesni premori in zastarela oblika menjave scene z zapiranjem zastora.

Že sama porazdelitev vlog ni bila povsem posrečena (v glavni vlogi bi se verjetno boljše znašel Rok Oppelt kot Ivo Lachi). Mitja Petaros kot sluga Fiks je s svojimi nenadnimi razburjenimi posegi edini razbil recitacijsko podajanje in poživil celotno igro. Na splošno režiserka (naj ne zameri odkriti besedi) ni znala posredovati živahnosti, iskristivosti, zavzetosti. Liki so bili medli, večinoma neprizadeti. Lahko bi izkoristila marsikateri zabavni trenutek in ga popestrila s kakšno originalno domisljico.

Res škoda, da ni izrabila igralskih možnosti posameznih izvajalcev; sposobnosti nekaterih smo opazili pri drugih odrskih nastopih (npr. Veronika Špacapan je posrečeno in doživeto oblikovala Korenčkovega palčka v istoimenski pravljici Svetlane Makarovič v režiji Olge Lupinc in izvedbi Mladinske lutkovne skupine SKD Tabor z Opčin).

POPRAVEK

V poročilu, ki sem ga pripravil ob stoletnici urarne Šuligoj, sem pri prepisovanju zapiskov nehoti izpustil ime Sonje Šuligoj, sestre gospoda Bogdana, ki je tudi pomagala očetu pri upravljanju urarne in zlatarne, in to več kot petnajst let. Besede g. Bogdana bi se torej morale pravilno glasiti takole: "V urarni smo pomagali očetu sestra Tatjana, sestra Sonja in jaz." Gospe Sonji in Šuligojevem se za neljub in nena-menem spodrslijaj opravičujem. Jurij Paljk

1897-1997
Posebne ugodnosti
ob
100-letnici

**Zlatarna
ŠULIGOJ**

Ul. Carducci 49 - GORICA

OB 1600-LETNICI SMRTI FARNEGA ZAVETNIKA

NOVI MOZAIKI V DOBERDOBU

DARIO BERTINAZZI

Čeprav je god sv. Martina že mimo, želim vseeno na kratko poročati o doberdobskem praznovanju farnege zavetnika.

V nedeljo, 16. listopada, smo praznovali sv. Martina in obenem obhajali zahvalno nedeljo. Letošnje praznovanje pa je bilo nekaj izvenrednega za našo župnijsko skupnost. Letos namreč poteka 1.600 let od smrti sv. Martina; zato smo ta jubilej za vedno obeležili z novimi mozaiki, ki že mesec dni krasijo pročelje naše cerkve. Slovesno mašo je daroval g. Stanko Jericijo, sodelovala pa sta še naš župnik Ambrož Kodelja in pa g. Vojko Makuc. Pred koncem maše je nekaj mladih predstavilo naš mozaik; to so bili: Marko Jarc, Andrej Černic, Lucia Danielis in Tamara Vizintin. Po maši je sledil blagoslov vozil in mozaikov. Godba na pihala Kras pa je še bolj oživila naš praznik, saj je na trgu sv. Martina zaigrala nekaj skladb pod vodstvom Igorja Perica. Po tej svečanosti je sledila družabnost.

Naj vam še malo predstavim naše mozaike: celotni sklop mozaikov šteje šest e-not. V sredini zgoraj je v polkrogu Sv. Duh v podobi golobčka, ob njem pa začetni črki alfa in omega. Prek mozaika se razprostira napis: "Doberdoba 1494-1994". Napis nam

pove, da je prva omemba naše vasi stara 500 let. Na levi strani zgoraj je v polkrogu v lepem slovenski ornamentiki, ki jo simbolizirajo lipovi cvetovi, napis: "Od nekdanj tu živi Slovencev rod." Na skrajni desnici pa je v polkrožnem mozaiku stilizirana večna lučka, ki sveti vsem tistim, ki so padli na naši doberdobski planoti v prvi svetovni vojni. Zato tudi napis: "Bratov naših grob." Če tako pogledamo celotni zgornji sklop mozaikov,

dobimo sporočilo: "Od nekdanj tu živi Slovencev rod - Doberdoba 1494-1994 - Bratov naših grob". Pod temi polkrožnimi mozaiki pa so še tri ostala mozaična polja. V sredini je Marija z napisom "Mati bolečin". Vsakomur naj bo pogled na Marijo tolažba, da bi trpljenje in križe prenašal vdan, kot želi Bog. Na levi je naš drugi zavetnik sv. Urh (škof iz Augsburga v Nemčiji). Njegov pogled, ki je zelo resnoba, naj nas vzpodbudi, da bomo tudi mi cenili z odpovedjo našo vas in župnijo. Naš sklop mozaikov se končuje s tretjo in zadnjo sliko sv. Martina, našega župnijskega zavetnika. Njegov pogled na vse, ki gre do mimo, pa opozarja napis: "Sv. Martin, uči nas dobrote."

Ves ta podvig zahteva veliko dela in truda (nekaj let študija samo za idejo in načrt oz. skico). Velik trud in delo, ki je bilo vloženo v naše mozaike, bo poplačano samo s tem, da ga bomo znali vsi ceniti ne samo v lirah (sicer, kar je lepo, nima cene), ampak kot tudi delo tistih, ki so to delo dokončali. Naša vas oz. župnija je s tem ogromno pridobila bodisi na verski kot na kulturno-umetnostni ravni. Velika zahvala gre predvsem našemu župniku Ambrožu Kodelji, ki je strpno in potrpežljivo vodil in bdel nad tem podvigom!

DRUŽABNO SREČANJE SEKCIJE SSK ZA ŠTEVERJAN

V petek, 28. novembra, se je zbrala sekcija Slovenske skupnosti za Števerjan na družabnem srečanju z večerjo. Tradicija je namreč, da se v Števerjanu zberemo v zimskem času na taki družabnosti, kjer se ob pogrnjeni mizi in kozarcu domačega vina pogovorimo z višjimi predstavniki naše stranke o delovanju naše sekcije in stranke same. Med gosti so bili prisotni pokrajinski predsednik SSK Stefan Bukovec, pokrajinski tajnik Aleš Figelj, pokrajinski svetovalec David Grinovero, izvoljen na listi koalicije Oljke, županja iz Morara Roberta De Martin, ki je kandidiralna in bila izvoljena na listi Oljke v našem okrožju, in predstavnik sekcije SSK iz Doberdoba Emil Vižintin.

Med večerjo, ki so jo pripravile domače žene, moške pa so poskrbeli za pečenko, se je razvila "uradna" debata. Posegi so obravnavali razne probleme, s katerimi se mora SSK soočiti v tem trenutku. Govor je bil o občinskih volitvah v dveh slovenskih občinah na Tržaškem in o bližajočih se volitvah za senat v našem okrožju za izvolitev naslednika senatorja Darka Bratine, ki nas je prerano zapustil. Večer smo izkoristili tudi nekako za politično propagando v Števerjanu za kandidata Mitjo Volčiča, ki nastopa na listi Oljke.

Gospa Roberta De Martin se je želela osebno zahvaliti sekciji SSK in prek nje vsem števerjanskim volivcem za glasove, ki jih je prejela prejšnjo pomlad na pokrajinskih volitvah v Števerjanu. Števerjanski župan Hadrijan Corsi je pregledal in obrazložil prisotnim dnevni red občinske seje, ki je bila v torek, 2. t.m. Ciril Terpin je povedal, da letos poteka 50 let, od kar je bila v Gorici ustanovljena Slovenska demokratska zveza; dobro bi bilo, ko bi se na to obletnico primerno spomnili.

Upamo, da se bomo v Števerjanu še srečevali na takih družabnih srečanjih, saj se v prijetnem vzdušju utegne zgraditi marsikaj koristnega.

- IVAN VOGRIC

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

V spomin na pok. Danico Zorn daruje sestra Rozina 100.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

DAROV

ZA MISIJONARJA Ivana Štanta: v spomin na pok. Marijo Vetrnih družini Ožbot in Leban 200.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: A.L. 1.000.000; druž. Pahor Frandolič 1.000.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Zora Laurenti Devetak 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Biasutti Karmela 10.000; sinovi in hčeri z družinami ob 100-letnici rojstva očeta Ivana Čevdka 500.000 lir.

ZA MIPZ Vrh sv. Mihaela: N.N. ob 25-letnici smrti očeta in moža 250.000; Anamarija in Franco Tuniz ob srebrni poroki 100.000; Zora Laurenti Devetak 50.000; gradbeno podjetje Ideal ob Gregorčičevi proslavi 300.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. iz Sovodnj 5.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Ivica in Rino ob zlati poroki 150.000 za cerkev, 100.000 za cvetje in 100.000 za MePZ Rupa Peč; N.N. 20.000 lir.

ZA CERKEV v Sovodnjah: 60-letniki 100.000; družina Cotič 50.000; druž. Klanjšček 100.000 lir.

V SPOMIN na pok. sestro Heleno Malič Gergolet Albina Malič Monticolo po 50.000 lir za cerkev sv. Ivana v Gorici in za cerkev na Peči.

ZA CERKEV sv. Ivana: N.N. 1.000.000; L. in E. Devetak ob dvajsetletnici smrti strica Rudija 300.000 lir.

ZA PRENOVO župnišča v Biljani: druž. Simčič v spomin na pokojnega dr. Teofila Simčiča 1.000.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: Jasna in Darko Dornik ob srebrni poroki 50.000; N.N. 50.000; N.N. 100.000; Karolina Komic 50.000; N.N. 50.000; N.N. v zahvalo za srečno končano tr-

gatev 100.000; N.N. 100.000; Sonja Culiat Štekar 50.000; starši birmancev 100.000; N.N. družina birmancev v zahvalo 100.000; N.N. 100.000; kmetje na zahvalno nedeljo 75.000; N.N. v zahvalo za dobro letino 100.000; Bruna in Emil Vogrič ob zlati poroki 100.000; v spomin na pok. Albina Škorjanca Emilovi sodelavci 100.000; v spomin na pok. Mirka Maraža sestra Slavica 50.000; v isti namen N.N. 50.000; namesto cvetja na grob pok. Mirku Maražu vrstniki-letnik 1926 130.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor: Jasna in Darko Dornik ob srebrni poroki 50.000 lir.

ZA CERKEV na Jazbinah: N.N. za večno luč 50.000; N.N. namesto cvetja na grob pok. Srečko Šuligoju 100.000 lir.

ZA SGS: N.N. 50.000 lir.

OBVESTILA

KULTURNO DRUŠTVO Danica priredi v petek, 5. decembra, ob 18.30 miklavževanje v Kulturnem centru Danica na Vrhu sv. Mihaela.

SKD HRAS vabi na miklavževanje z igrico Sv. Miklavž v Doberdobi, ki bo v petek, 5. decembra, ob 19. uri v župnijski dvorani A. Gregorčič. Otroci ga bodo sprejeli z recitacijami in petjem.

SV. MIKLAŽ bo obiskal Štandrež v petek, 5. t.m., ob 19. uri in obdaril otroke v župnijski dvorani A. Gregorčič. Otroci ga bodo sprejeli z recitacijami in petjem.

SKIAD DORČE Sarđo vabi v sredo, 10. decembra, ob 18. uri v sejno sobo na občini v Sovodnjah, kjer bo podelitev štipendij Sklada Dorče Sarđo slovenskim študentom.

KNJIGA CERKEV in družba na Goriškem je na razpolago na uredništvu Novega glasa po znižani ceni.

TRIJE VERSKI PRAZNIKI V PODGORSKI ŽUPNIJI

Praznik rožnovenske Materje Božje, ki ga vsako leto prirejajo v Podgori, je brez dvoma eden najvažnejših verskih dogodkov na Goriškem v mesecu oktobru, saj je procesija, ki se tukaj odvija, postala že tradicija, ki vedno privabi veliko število ljudi iz mesta in okoliških vasi. Tako je bilo tudi letos. Po kratkem, a zelo občutenem nagovoru slavnostnega mašnika g. Karla Bolčine je verski sprevod krenil po Britofu in nadaljeval pot po vaških ulicah, ki so bile ob tej priložnosti zaprte prometu. Nebeška Mati je svoje pobožne otroke obdarila s prelepim jesenskim dnevom, za katerega so se ji udeleženci procesije zahvalili z zbrano molitvijo rožnega venca in s petjem tradicionalnih nabožnih pesmi. Godba na pihala iz Orzana je z vedrimi skladbami še dodatno popestrila vzdušje. Umetniški kip Materje Božje pa so celo pot nosili na ramenih krepki vaški možje. Ob koncu procesije so se udeleženci lahko okrepčali s cvrtimi štruklji, ki so že postali prava tradicija podgorskega praznika. Na voljo je bil tudi bogat srečolov, neutrudna godba pa je s poskočno glasbo še prispevala k prijetnemu počutju prisotnih. Za tako uspešen praznik se je treba seveda zahvaliti vsem tistim, ki so s svojim trudom pripomogli k temu, da se je ta pomembna svečanost iztekla v najlepšem redu.

Ob dnevu Vseh svetih se je podgorska verska skupnost ponovno zbrala na pokopališču, kjer je občuteno prisostvovala maši v spomin na rajne. Milo vreme in jesenski barvni odtenki so ustvarili lep scenarij za zahvalno nedeljo in praznik vaškega zavetnika sv. Justa, ki sta ju Podgorci slovesno proslavili v nedeljo, 6. novembra. Kot običajno, je skup-

ni maši sledila majhna družabnost pred cerkvijo z razdelitvijo blagoslovljenega kruha in vina.

Za Podgoro so bili to trije zelo občuteni verski prazniki. Zato naj gre vsem vernikom toplo vabilo, naj nanje ne pozabijo in se jih tudi v prihodnosti množično udeležijo, saj take priložnosti, poleg obujanja vedno lepših starih običajev, nudijo udeležencem možnost združevanja in navdiha v prenovljenem duhu sinode.

SREČANJE V ŠTANDREŽU

PRVI SADOVI GORIŠKE SINODE

V sredo, 26. novembra, sta se v Štandrežu srečala župnijska pastoralna sveta domače župnije in župnije Srca Jezusovega v Gorici.

Priprave na srečanje so doživljale različne opombe. Štandreški svetovalci so se namreč bali, da jih bodo sorodni svetovalci, ki izhajajo iz italijanske stvarnosti in mišljenja, zopet nergali, čemu se delamo Slovence, ko pa živimo v Italiji. Večer pa se je iztekel vse drugače. Po skupni slovenski in italijanski molitvi so se prisotni predstavili in župnika, pater Antonio in g. Karlo, sta razbila led. Stekel je pogovor o mladinski pastoralni. Vsi smo ugotavljali, da so naše cerkve kraj srečanja za otroke in stare, delno za vernike srednjih let, precej odsotna pa je mladina. Skušali

smo se vpraševati, zakaj se z birmo vsako versko življenje konča, namesto da bi se šele začelo.

Med razgovorom je bilo slutiti, kako so se začetne ovire blažile in ob koncu smo ugotovili, da imamo eni in drugi veliko predlogov za delovanje, obenem pa se lahko eden od drugega veliko naučimo. Vsi srečni nadpreživetim večerom, ki se je izkazal kot prijateljsko srečanje, smo zmolili še Oče naš (v slovensčini) in kronali dogodek z družabnostjo v župnišču.

Strah in omahljivost, ki sta bila verjetno upravičena, preden smo se spoznali, sta se spremenila v spoštovanje in obogatitev. Bog daj, da bi sinoda še dala takih sadov.

SVETI MIKLAŽ PRIHAJA V GORICO
PRIČAKALI GA BOMO Z IGRICO, PETJEM IN PLESOM

Sobota, 6. decembra, ob 16.30, velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

MALA CECILIJANKA

REVIJA OTROŠKIH IN MLADINSKIH ZBOROV

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Ponedeljek, 8. decembra 1997, ob 15.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SCGV EMIL KOMEL - GORICA

KONCERTNA SEZONA 1997/98

FORTEPIANO

v času Napoleona in od zatonu Beneške republike

Ilario Gregoletto - Elena Modena

Program: Caluppi, Mozart, Beethoven

Kulturni center Lojze Bratuž, četrtek, 11. decembra 1997, ob 19.30.

Ars
GALERIJA

V galeriji Ars bo razstavljal svoja dela slikar

PAVEL MEDVEŠČEK

Umetnika bo ob odprtju razstave predstavila kritičarja Maja Jerman Bratec v petek, 12. decembra 1997, ob 18. uri.

Katoliška knjigarna, Travnik 25, Gorica

POKROVITELJ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

11

ČETRTEK
4. DECEMBRA
1997

KULTURNO DRUŠTVO IVAN TRINKO

MITJA VOLČIČ MED BENEŠKIMI VOLIVCI

ERIKA JAZBAR

V nedeljo, 14. decembra, bo skoraj 200.000 volilnih upravičencev iz naše dežele poklicanih na volišča za nadomestne volitve v drugem senatnem okrožju zaradi prerane smrti goriškega javnega delavca senatorja Darka Bratine. Raznoliko volilno okrožje objema 62 občin (vseh 25 z Goriškega, 34 z Videmskega ter 3 s Tržaškega), med katerimi so tudi vse občine Nadiških dolin.

Politične sile so se bipolarno predstavile z dvema kandidatom, in sicer goriški podjetnik Dario Mulitsch tekmuje za Pol svoboščin, medtem ko bo nekdanji novinar RAI-a oz. univerzitetni profesor Mitja Volčič prejel preference za levosredinsko koalicijo. Slednjega podpirajo tudi slovenske politične in družbene organizacije, saj se v tem volilnem okrožju srečajo vsi Slovenci z Goriškega in slovenske občine s Tržaškega ter Nadiške doline.

21. aprila 1996 je na političnih volitvah zmagal Darko Bratina s 44% preferenc, sledila sta mu kandidat Pola s 36% ter Severne lige z 20%, vendar je treba tudi povedati, da (če se omejimo na Nadiške doline) je v teh krajih največ glasov pobral kandidat Severne lige Milan Koglot s 1.508 preferencami oz. 37,2%, sledil mu je Darko Bratina (1.329 glasov, 32,8%) ter na zadnje mesto je zdrknil Ettore Romoli (1.214 glasov, 30%).

V četrtek se je Mitja Volčič predstavil beneškimi volivcem. Srečanje je potekalo v polni dvorani občinskega sveta v Špetru, saj je mar-

sikdo hotel od blizu spoznati medijsko znanega kandidata. Večer je uvedla urednica Novega Matajurja, vendar poročevalca iz Moskve ter bivšega urednika TG1 ni bilo treba posebno predstavljati. Realnost tega dela senatnega volilnega okrožja je s svojim značilno neposrednostjo orisal špeterski župan Firmo Marinič, ki je s številnimi podatki na dlani prepričljivo nakazal glavne probleme, ki pestijo te predele našega zamejstva.

Beseda je nato prešla Volčiču, ki je najprej dokazal, da pozna svoje volilno okrožje in odprta vprašanja, ki še čakajo na primernejše rešitve. Predstavil se je z geslom *Dežela-Italija-Evropa* in s tem tudi vsem pokazal, da namerava nadaljevati Bratinovo intelektualno poslanstvo evropskega človeka, ki živi ob meji, vendar doživlja slednjo brez togosti in zaprtosti. "Zavedati se moramo tega: ko bo Slovenija prišla v Evropsko skupnost, se bo meja premaknila in naši kraji ne bodo več obmejni."

V svojem posegu je Volčič vsem pokazal lastnosti, ki so skupne velikim novinarjem, t.j. trezen odnos do realnosti (brez nizanja nepotrebnih obljub, kar bi lahko imenovali tudi spoštljiv odnos do poslušalca - sogovornika) ter enostavno, vendar jasno in logično podajanje možnosti, ki jih lahko nudi delovanje v palači Madama. Pozitivno je ocenil politično vzdušje v Italiji z levosredinsko vlado, ki daje upanja tudi za odobritev dolgo pričakovane zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji.

OBNOVA CESTE, KULTURE IN GOSPODARSTVA Z REZIJO

MIRAN MIHELČIČ

Končno so tudi uradno odprli in predali prometu obnovljeno cesto Žaga-Učja, ki povezuje Slovenijo in Italijo.

Cesta, ki zavije proti Italiji pri vasi Žaga na Bovškem, je edina povezava Rezije z matično Slovenijo. Leži med mejnima prehodoma na dolžini dveh kilometrov. V zadnjih letih so na prej makadamskem vozišču te gorske ceste modernizirali odvodnjavanje, jo zaščitili pred padanjem skal in zemeljskimi plazovi, montirali odbojne ograje nad prepadi, položili nosilni in obrabni sloj asfalta, zavarovali bregove in uredili prometno signalizacijo. Dela je izvajalo podjetje SGP Primorje Ajdovščina, nadzirala pa jih je Družba za državne ceste. Del sredstev - 23 milijonov tolarjev - so zagotovili iz republiškega proračuna, 31 mil. pa iz programa Phare.

SMUČANJE: SPDT IN POKAL TREH NARODOV

Slovensko planinsko društvo - Trst se pripravlja na priredbo FIS tekmovanja v ženskem slalomu za Trojeje Treh narodov, ki bo na Trbižu 7. in 8. januarja prihodnjega leta. SPDT pričakuje veliko udeležbo smučark z vseh koncev sveta, predvsem iz Italije in sosednje Avstrije, največ pa iz Slovenije, saj bo tekmovanje na Trbižu ena od preizkušanj za nastop na slalomskem tekmovanju za Zlato lisico dva dni kasneje v Mariboru. SPDT si sedaj prizadeva, da bi dobilo čimveč sponzorjev, ki naj bi pripomogli k uspehu trbiške mednarodne smučarske prireditve.

venci, tudi neizogibno izboljšanje kulturnih stikov.

Bovški župan se je zahvalil vsem, ki so si zadnja leta prizadevali, da je letos ta cesta vendarle obnovljena, saj pomeni več kot le prometno povezavo. Zaželel je, da bi bilo obiskovalcev iz obeh smeri vse več, kar bi zelo koristilo obmejnemu prebivalstvu. Ni pa mu razumljivo, da domačemu prebivalstvu pristojne oblasti ne privoščijo celodnevne odprtja tega obmejnega prehoda. Bovška občina je že večkrat izrazila zahtevo po celodnevem odprtju tega mejnega prehoda, toda vse zaman. Doslej je onemogočeno normalno gibanje iz rezijanske vasi Učja v tukajšnjo vas Žaga, kjer imajo sorodnike. Prehod je odprt le do noči. Prebivalstvu je tako onemogočeno normalno razvijati normalne poslovne, kulturne stike in razvoj turizma, saj se gibanje turistov iz enega kraja v drugega gotovo ne konča z mrakom. Rezija je že tako oddaljena dolina.

Slovenske oblasti za to nimajo zadostne pozornosti. Takšno nerazumevanje nedvomno spada med omejevanje človekovih pravic, zato ni razumljivo, da zlasti Italija svojim državljanom ob meji (nemara iz finančnih razlogov) ne more omogočiti celodnevne možnosti prehajanja čez ta mejni prehod. Še posebej bi morali biti do tega vprašanja prav vsi pozorni, ker gre za potrebe narodnostne skupnosti, ki je tudi s tem izpostavljena močnejši asimilaciji in demografskemu, gospodarskemu in kulturnemu hiranju.

Župan Rezije Luigi Paletti je izrazil zadovoljstvo, da je usposobljena cesta, ki ponuja povezavo vseh, ki to želijo, ponuja novo upanje in vsakovrstne izboljšave življenja, približevanje in ne ločevanje sosedov in rojakov. Zato je bil to tudi velik praznik za slovensko skupnost v Reziji.

LETOŠNJE GRADNIKOVE ZLATE LESTVE

Gradnikovi večeri, ki jih še sto leto zapored gosti viteška dvorana gradu Dobrovo, so bili letos prvič v organizaciji novoustanovljene Zveze kulturnih društev Brda, ki ji predseduje Danilo Štekar. Kot doslej, tudi letos trije večeri, posvečeni pesniku Alojzu Gradniku, katerega glas je kljub zamolčanem v zadnjih desetletjih segel v vsakega ljubitelja njegove poezije. In kot vse pretekle Zlate lestve Alojza Gradnika je tudi letošnje obiskal pesnikov sin, Sergej Gradnik, ki sicer živi na Bledu.

Narobe svet, predstavitev in polno doživetje Gradnikove otroške poezije, večer s pisateljem Zorkom Simčičem in Gradnikova poezija v zborovski glasbi so osrednja os letošnjih večerov, ki jim Briči pa tudi drugi poznavalci in ljubitelji besedne umetnosti namenijo vse večjo pozornost. Gradnikovo otroško poezijo, morda najmanj poznano in predstavljeno iz pesnikovega obsežnega opusa, so oživili mladi recitatorji Osnovne šole Dobrovo pod vodstvom Milene Beguš in v sodelovanju z Valentino Bevčar Stanič ter Denis Škrli. Novinarica A Lenka Zor Simoniti je na drugi Gradnikov večer povabila dramatika, pisatelja, pesnika in publicista Zorka Simčiča, ki se je po petdesetih letih okušanja tujine vrnil v domovino. Beseda je tekla o njegovem delu, saj, Bric po rodu, sodi med sodobnike slovenske umetnosti, ki se vsako leto poklonijo pesniku iz Medane.

Tretji sklepni večer pa so v nabit polni viteški dvorani izpeli člani Noneta Brda pod umetniškim vodstvom Radovana Kokošarja z upesnitvijo Gradnikove poezije, dekliški pevski zbor Vinika pod vodstvom Valentine Bevčar Stanič in gosta - tenorist Vladimir Čadež ter bralka Andrejka Markočič Šušmelj z interpretacijo Gradnikove poezije po izboru Irene Zuljan.

MR

ZOI 2006: AVSTRIJSKI OLIMPIJSKI KOMITE IZBRAL CELOVEC

Avstrija je dala zeleno luč za uresničitev zamisli zimskih olimpijskih "iger brez meja" leta 2006. Med tremi kandidati je avstrijski olimpijski komite v torek, 2. t.m., izbral Celovec za uradnega avstrijskega kandidata. Koroška prestolnica je, kot znano, nosilka skupne kandidature s Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino. Dokončno odločitev o prireditelju ZOI 2006 bo sprejel Mednarodni olimpijski komite septembra 1999.

Odločitev so takoj pozdravili tudi Olimpijski komite Slovenije in predstavniki Furlanije-Juljske krajine. Pristojni referent za šport v koroški vladi in namestnik deželnega glavarja Ausserwinkler je po odločitvi napovedal, da ima zagotovilo italijanskega olimpijskega komiteja, da italijanskega kandidata za ZOI ne bo. /ED

ZAGOTOVILA ZA PONOVO ODPRTJE MALOOBMEJNEGA PREHODA V GOLEM BRDU

V zadnjem času so bila dana zagotovila o tem, da bodo maloobmejni prehod v Golem brdu v Goriških Brdih čimprej spet odprli. Promet čezenj so prekinili pred dobrima dvema letoma, ko je župan občine Dolenje odločil, da se zapre lokalna cesta proti Golemu brdu. Kot razlog je navedel huje poškodovano vozišče ter nevarnost zaradi padajočega kamenja in plazov. Toda Golobrčani menijo, da je bila resnica drugačna. Upravitelji občine Dolenje naj bi namreč poskušali ustaviti množične obiske kupcev iz Čedadu in tamkajšnjega širšega območja, ki so na slovensko stran prihajali po bencin in na razne nakupe. Od te tr-

govinske in gostinsko-turistične ponudbe je v Golem brdu živelo vsaj 15 domačinov.

No, kaže, da je zaplet glede prometa čez maloobmejni prehod zdaj rešen; morda tudi zaradi posredovanja slovenskega in italijanskega predsednika, Kučana in Scalfara, ki sta o zadevi razpravljala na svojem zadnjem srečanju. Predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin je povedal, da je za sanacijo ceste z italijanske strani do Golega brda na voljo milijarda lir. Trenutno poteka izdelava projektov, sanacijska dela pa naj bi končali do spomladi prihodnjega leta. Maloobmejni prehod v Golem brdu naj bi ponovno odprli julija 1998.

M.

OBNOVILI ČETRTO VISEČO BRV ČEZ SOČO

Viseče brvi čez lepotico Sočo so del kulturne zapuščine Bovške krajine in posebnost v Alpah.

Navzlic pravemu zimskemu mrazu in ob sneženju je Turistično društvo Soča-Trenta pred lepim številom domačinov in predstavnikov bovške občine odprlo nov viseč most čez reko Sočo. Bovški župan je ob tem poudaril, da so takšne navidezne malenkosti praktičnega značaja velik prispevek k ohranjanju kulturne dediščine. Tudi te drobne obnove predstavljajo mozaik nujne obnove propadajoče infrastrukture v tej dolini, ki s ponovnim ukoreninjenjem mladih družin vzbujajo optimizem, da jo zaradi volje in ljubezni čaka še lepa prihodnost. Slavnostni govornik Siniša

Germovšek, predsednik bovškega Občinskega sveta, je pohvalil predanost, iznajdljivost in tehnično ter estetsko domiselnost prebivalcev, ki so trden dokaz sožitja med človekom in naravo. Germovšek ni spregledal njihovih velikih naporov in vloženih osebnih sredstev. Prejšnja država jim je vse te brvi prepustila, da so se morali znajti, kot so vedeli in znali. Zaradi nizke življenjske ravni pa so morali zgladiti nič koliko kljuk, da so dobili še kaj sredstev v denarju, saj je bilo treba kupiti drage jeklene vrvi in vrsto drobnega materiala. Tako, kot so se v upravnih središčih teh brvi otepali pri vzdrževanju, je bilo

očitno, da jih tudi vsi uporabljajo. Obenem so vsi vedeli, da so edinstvena turistična atrakcija. Ponovna ustanovitev bovške občine in uvedba lokalne samouprave pa se začena poznati tudi na območju od Bovca proti vasi Soča in Trenta. Ta odnos se v zadnjih treh letih vidno popravlja.

Posebna zahvala gre mojemu samouku za postavljanje brvi Ivu Bradaškji. S sodelavcema Karlom Komacem in Jožetom Miheličem je nadomestil še četrto visečo brv čez Sočo. Prav zadnja je po oceni statikov najboljši zgled, kako naj kvalitetno poceni sodelujeta praksa poznavalcev okolja in strokovno znanje. Tolminsko podjetje je namreč ponudilo izvedbo za milijon tolarjev, domačini pa so to opravili vrhunsko za polovico denarja. Tako so svojemu turističnemu društvu omogočili še druga vlaganja.

MM

PROTESTNI SHOD TUDI NA GLAVNEM TRGU V NOVI GORICI

FORUM ZA GORIŠKO ZAHTEVA UPOŠTEVANJE VLOGE IN POMENA GORIŠKE POKRAJINE IN NOVE GORICE

MARJAN DROBEŽ

Odpor javnosti, gospodarstva, Mestne občine in političnih strank v Novi Gorici zoper centralizacijo odločanja, dejavnosti in sredstev v Sloveniji, je dobil razsežnosti, ki jih ni bilo pričakovati. Povod zanje je bila odstavitev direktorja goriške podružnice Kreditne banke Maribor, Nika Trošta, ki se je že dalj časa zavzemal za to, da bi se omenjena finančna ustanova preoblikovala tako, da bi v Novi Gorici ustanovili samostojno banko, imenovano Goriška banka. Ni povsem jasno, kdo je naročil o. izsilil njegovo odstavitev; najbrž pa je o tem odločala politika, oz. konkretno, o tem so najbrž odločale tiste politične stranke, ki so prevladale v Novi Kreditni banki Maribor.

Gre za popoln absurd, saj je novogoriška podružnica omenjene banke med najbolj uspešnimi v Sloveniji, zaradi česar najbrž ni nobenega razloga, da bi bila povezana z oddaljenim centrom, kamor odtekajo tudi sredstva, ki jih ustvarijo oz. pridobijo v Novi Gorici. V Novi Gorici je Mestna občina iz protesta zoper odstavitev direktorja Nika Trošta prekinila zasedanje, ki ga bo nadaljevala šele potem, ko bo dobila pojasnila vlade

o celotni zadevi. Protestiral je tudi Klub poslancev Goriške v slovenskem parlamentu, v Novi Gorici pa je bil protestni shod na Bevkovem trgu. O zadevi so govorili predsednik Mestnega sveta Rajko Harej, župan Črtomir Špacapan, predsednik Forum za Goriško Rudi Šimac in predsednik ZLSD oz. poslanec v Državnem zboru iz Nove Gorice, Borut Pahor. Zahtevali so, da pristojne oblasti, predvsem guverner Banke Slovenije dr. France Arhar, čimprej omogočijo preobrazbo NKB Maribor oz. ustanovitev samostojne goriške banke. Predsednik Forum za Goriško Rudi Šimac je napovedal zaostrejen protestov z uporabo drugih načinov in metod, če zahteva iz Nove Gorice ne bo izpolnjena. Župan Špacapan pa je dejal, "da bo potrebno uporabljati tudi skrajna sredstva, da bi preprečili centralizacijo politike, odločanja in kopičenja sredstev, kar vse je v nasprotju z zakonom o policentričnem razvoju Slovenije." Vzdušje na shodu je bilo napeto, označevali pa so ga tudi napis, kot: "Arhar Bog? Grobar Goriške banke, Primorska vstaja."

Slovenska vlada očitno ni pričakovala tako obsežnih in odločnih protestov v Novi Gorici, kar je potrdil tudi njen podpredsednik Marjan Po-

dobnik. Pred nekaj meseci je sam napovedal osamosvojitve banke v Novi Gorici, nato pa se zadeva ni premaknila k rešitvi. Podpredsednik vlade zdaj zagotavlja, da bo reorganizacija NKB Maribor končana do začetka leta 1998. Vlada je sklenila, da bo bančna enota v Novi Gorici dobila status t.i. hčere mariborske banke, kar pa praktično pomeni, da bi banka imela (tista v Mariboru) obdržala vsa pooblastila in pristojnosti in da bi odločala tudi o kadrovskih zadevah. Taki preobrazbi v Novi Gorici odločno nasprotujejo, ker namreč, kot že zapisano, zahtevajo svojo samostojno banko. Zaradi tega se bo soočanje stališč glede statusa banke v Novi Gorici med vlado in dejavniki v Novi Gorici očitno še nadaljevalo.

NE SEVERNA PRIMORSKA, TEMVEČ GORIŠKA!

Zaplet z usodo oz. statusom sedanje podružnice Nove Mariborske banke v Novi Gorici je spodbudil tudi sprejem posebne Spomenice o zgodovinskem in narodnostnem pomenu Goriške pokrajine in o vlogi njenega novega središča, Nove Gorice. Dokument je na zasedanju javnih, političnih in kulturnih delavcev obrazložil Rudi Šimac, predsednik Forum za Goriško. To se dogaja kljub pri-

ženja za prepoved Goriške. Spomenica našteva poglobljene podrobnosti o preteklosti Goriške, ki je zmeraj predstavljala in še pomeni najbolj zahodno slovensko pokrajino proti Furlaniji in Italiji. Nova Gorica je v petdesetih letih uspela nadomestiti skoraj vse ustanove, ki so ostale za mejo v starem središču, v Gorici. Vloga in pomen novega središča sta bila uzakonjena v model policentričnega razvoja Slovenije, ki ju je uvrščal v skupino najpomembnejših slovenskih pokrajinskih središč, za glavnim mestom Ljubljano. Življenjska in gospodarska moč pokrajine je postala tolikšna, da je sodila, v izjemo posameznih občin, v sam slovenski vrh ter je temu primerno veliko prispevala v državno blagajno in k skupnemu slovenskemu razvoju.

Rudi Šimac je opozoril, da oblast v samostojni slovenski državi ne nadaljuje prejšnjih usmeritev in politike za dograjevanje Nove Gorice oz. za razvoj Goriške pokrajine. Prav nasprotno. V zadnjih petih letih so pripeljali pokrajinsko središče v stanje, ko se z državnimi ukrepi razgrajuje in postopoma tudi s spremembami policentričnega modela zmanjšuje vloga Nove Gorice in tudi pomen Goriške pokrajine. To se dogaja kljub pri-

spevku Goriške v državno zakladnico, od katerih najbolj izstopajo prodaja pogonskih goriv, dobiček od igralništva, prometni davki ob odprti meji, devizni priliv in prispevki iz gospodarstva. Ob tem pa ugotavljamo - je še zapisano v Spomenici Forum za Goriško - "da je Goriška pokrajina po petdesetih letih prometno še vedno bolj povezana s prejšnjo državo in z Rimom, kot pa s svojim novim zaledjem in s središčem, Ljubljano."

V Spomenici so obravnavana tudi druga področja, ki da po krivdi države in njene usmeritve zaostajajo v svojem razvoju. Glede Kopra je v Spomenici Forum za Goriško zapisano: "Na Primorskem ne vidimo pomena Kopra in Obale v tem, da mu država vsiljuje vlogo in ustanove Goriške pokrajine, ampak Koper vrednotimo predvsem kot glavno slovensko pristanišče, ki ga slovenska vlada gotovo ne podpira v zadostni meri in na pravi način."

V dokumentu so na podlagi ocene stanja na posameznih področjih opisane zahteve za ukrepanje, ki jih je Forum za Goriško poslal Državnemu zboru, slovenski vladi in najrazličnejšim drugim organom ter poslancem. Od slovenske vlade tudi zahteva, "da se ohrani tisoč let staro zgodovinsko ime pokrajine - Goriška in da se v vseh organih, postopkih in ukrepih izvršne oblasti uvede pravo ime, namesto sedanjega naziva Severna Primorska."

NOVOGORIŠKA KULTURNA PONUDBA

SREČANJA Z GLASBO V KULTURNEM DOMU

Upravni svet Kulturnega doma je na seji ugotavljal, da program tekoče sezone poteka uspešno, saj kaže odziv zlasti novogoriškega občinstva na povečano zanimanje za glasbene programe Kulturnega doma. Le-ta nadaljuje s ponudbo kvalitetnega in omikanega sporeda v okviru Glasbenega cikla *Hitovih muz* na gradu Dobrovo in v okviru Glasbenega abonmaja v svojih novogoriških prostorih. Cikel *Glasba z vrhov sv. Frančiška* je trenutno zamrznjen zaradi prenovitvenih del v Škrabčevi knjižnici. Uspešno poteka tudi izvenabonmajska ponudba. Lep primer tega je bil koncert vrhunškega zboru Glinka iz Sankt Peterburga na Sveti gori. V okviru *Glasbene mladine* poteka izobraževalni program, Kulturni dom pa se vključuje tudi v program Odra Glasbene mladine Slovenije, ki predstavlja najboljše mlade glasbenike. Konec oktobra je Kulturni dom uspešno izvedel tudi *Dneve saksofona v Sloveniji*, ki se jih je udeležilo 62 mladih saksofonistov iz petih držav. Sodeloval je nato pri večjih pobudah, kot je bila izvedba dela proslave "Na svoji zemlji". V pripravi so nekateri izjemni glasbeni dogodki, ki naj bi potekali v pričakovanju slovesne sezone na prelomu tekočega stoletja-tisočletja: nastop Moskovskega simfoničnega orkestra, pianistke Caroline Haffner, vokalnega ansambla Carmine Slovenice iz Maribora. Obeta se tudi koncert Fine Arts Quarteta iz New Yorka, v izvenabonmajske ponudbi pa celovečerni koncert mešanega pevskega zboru Hrast iz Doberdoba, orgelski recital Oliviera Eisenmanna, koncert Praških madrigalistov, II. Mednarodno srečanje saksofonistov in koncert Evropskega trobilnega tria.

DECEMBRA V KULTURNEM DOMU

V ponedeljek, 8. decembra, ob 20.15 bo v sklopu Glasbenega abonmaja v veliki dvorani Kulturnega doma nastopil pri klavirju **Jean Francois Antonoli**. Tradicionalni klavirski recital v prednovoletnem času je tokrat namenjen gostovanju švicarskega pianista in pedagoga italijanskega porekla. Igral bo Mozarta, Chopina in Liszta. Za abonma in izven; vstopnina znaša 1.500 tolarjev.

V petek, 12. decembra, ob 20. uri pa bo v sklopu *Hitovih muz* na gradu Dobrovo **Večer baročne glasbe** z izvajalci: Matjem Šarcem - oboa, Svavo Bernhardsdottir - viola, Igorjem Škerjancem - violončelo in Hannfried Lucke - čembalo. Avtobus bo brezplačno popeljal izpred Kulturnega doma ob 19.15 in s trga Jožeta Srebrniča v Solkanu ob 19.25. Vstopnina: 1.500 tolarjev.

V ponedeljek, 15. decembra, ob 20.15 bo za Glasbeni abonma v veliki dvorani Kulturnega doma koncert Cappellet Istropolitane iz Bratislave, ki bo pričarala zvoke predbožičnega časa.

JAVNI POZIV ZA POGLOBITEV ZNANJA IN IZOBRAŽEVANJA

V Sloveniji je skupina 1.049 izobražencev iz raznih področij in javnih delavcev objavila poziv za pravilno vrednotenje znanja in izobraževanja. Poziv, ki je bil objavljen prejšnjo soboto v Delu, so podpisniki plačali sami.

Gre za izvirno in zanimivo novost, ki kaže, da se veliko izobražencev in javnih delavcev zaveda obstoječih vrzeli in pomanjklivosti na področju vzgoje in izobraževanja. Pri tem pozivajo vlado oz. parlament, da z večjimi gnotnimi prispevki omogočita prilagoditev vzgoje in izobraževanja potrebam časa in novim izzivom, ki bodo nastali ob pridruženju Slovenije Evropski zvezi. Podpisniki, ki se na Slovence in Slovenke obračajo z vprašanjem, "Ali vas skrbi prihodnost?", opozarjajo, da so sami zaskrbljeni. Poziv se nadaljuje z naslednjimi mislimi: "Ne skrbi nas naša usoda, temveč usoda naših otrok. Globalne socialne in gospodarske spremembe zadnje desetletja kažejo, da bodo družbe 21. stoletja uspešne samo, če bodo svoj razvoj utemeljile na znanju. Zakaj bi med uspešnimi ne bila tudi Slovenija? Naša država bo zmogla preskok v svoji razvojni strategiji in preusmerila naložbe v razvoj le s pravim odnosom do

svojih zmogljivosti. Zagotovimo torej znanje in ga uporabimo v dobro vseh, za prihodnost, za delo, za delovna mesta, za socialno varnost in blaginjo, za kakovostno in zdravo življenje v čistem okolju. Upadanje proračunskih sredstev za znanje, znanost in razvoj bi resno ogrozilo napredek Slovenije kot gospodarsko uspešne in socialno varne države."

ZANIMIVO PREDAVANJE MAG. BORISA MLAKARJA

V muzeju novejših zgodovine v Ljubljani je v torek, 2. decembra, predaval zgodovinar mag. Boris Mlakar na temo *Problemi slovenske zahodne meje v protirevolucionarnem taboru 1941-45*.

V protirevolucionarnem taboru, je dejal mag. Mlakar, je bila kljub neenotnosti in razpršenosti pri vseh prisotnih ideja da bi ob koncu vojne vsi Slovenci prišli v eno državo. Pri tem so vedno upali v pomoč zahodnih zaveznikov (ki pa so se vedno izogibali temu, da bi omenjali Trst). Le manjšina v protirevolucionarnem taboru,

zbrana okoli generala Leona Rupnika, je upala, da bo do združitve prišlo s pomočjo nemške zmage. Zaradi že znanih okoliščin, je še dejal mag. Mlakar, pa je bila protirevolucionarna stran izločena iz pogajanj za določitev meje po vojni.

Predavanju je sledila zanimiva in konstruktivna razprava. /G. BAJC

VIPAVA V KNJIGI O ZGODOVINI STAREGA EGIPTA

V Vipavi so prejšnji teden predstavili pomembno knjižno delo o zgodovini starega Egipta. Gre za knjigo z naslovom *Egipčanska knjiga živih*, ki jo je izdala zasebna založba Modrijan v Ljubljani. Novo izvirno delo je napisala Eva Kocuvan, obravnava pa družbeno, gospodarsko in versko življenje Egipta v obdobju faraonov. Besedilo dopolnjujejo in ponazarjajo odlične ilustracije in zemljevidi, stvaritev Andreje Peklar in Gregorja Marklja. Dragocnost knjige so fotografije staroegipčanskih najdb, ki jih hranijo slovenski muzeji. Delo je recenziral dr. Jože Kastelic, ki je napisal tudi spremno besedo.

Posebno mesto v novi knjigi ima tudi Vipava, kjer sta shranjena Staroegipčanska sarkofaga, ki ju je v domače okolje pripeljal prvi slovenski egiptolog in vipavski rojak Anton Lavrin. /M.

V SOLKANU PREDSTAVITEV KNJIGE DR. VASJE KLAVORE

MARJANA REMIAŠ

Škabrijel ali Sveti Gabrijel je danes čudovita izletniška točka, ki odpira razgled na celotno goriško raven, Furlanijo-Julijsko krajino, Brda, Sabotin in Sveto goro, nekoč pa (govorimo o letih prve svetovne vojne) je bil pomembna strateška točka, saj je branil Trnovski gozd in tedaj poseljeno goriško ravnino pod seboj.

Tako je uvodoma v prenapolnjeni dvorani solkanske krajevne skupnosti izzvenela zgodovinska pripoved o Škabrijelu, s katero je dr. Branko Marušič, zgodovinar, recenzent in publicist, predstavil tretjo knjigo dr. Vasje Klavore, ki zaključuje knjižno trilogijo opisovanja dogodkov na Soški fronti izpred 80 let.

Plavi križ, avtorjeva prva knjiga, raziskuje in osvetljuje dogodek prve svetovne vojne na Bovškem, *Koraki skozi megle* ji dodaja v prijetno berljivo knjižni zapis oblikovano zgodovino Tolminske v prvi vojni. Škabrijel pa z dogodki poseže v čas enajste Soške ofenzive 1917, ko nesrečni hrib (takšno je bilo poimenovanje

za Škabrijel v prvi vojni) ostane v rokah branilcev.

Tretje zanimivo branje in odčitavanje zgodovinskega dogodka Soške fronte dr. Vasje Klavore, zdravnika in pisatelja ter zapisovalca zgodovine, s prvo in drugo knjigo predstavlja tudi nenaključno trilogijo pisateljeve življenjske poti, ki ga je z Bovškega zanesla na Tolminsko in kasneje v Solkan, pod Škabrijel, kjer še danes živi.

Knjižna trilogija avtorja, ki ga odlikujejo izjemne govorniške sposobnosti, saj je na predstavitvi znal snov in dogodke izpred osemdesetih let prenesti v vsakdanjost poslušalcev in jim tako vzbuditi pravo zanimanje, nudi in daje možnost razmisleka. Je spomin tistim, ki jih je usoda prve vojne zaznamovala, in opomin rodovom, ki bodo svet okrog nas gradili v bodoče. Zato je dr. Vasja Klavora tretjo knjigo namenil svojim štirim vnukom in s posvetilom položil odgovornost za prihodnost sveta v roke mladih, tistih, ki jim je prihodnost namenjena.

ZIMSKA OSKRBA SOBNEGA IN OKENSKEGA CVETJA

V sedanjem času večina sobnih in vse balkonske rastline ter rože počivajo. To pomeni, da jih skorajda ne zalivamo, ker ne rasejo. Navadno jih spravimo v zaprt in dovolj svetel ter neogrevan prostor. Idealna temperatura v takem prostoru je okrog 10° C. Čeprav počivajo, teh lončnic ne smemo zanemariti. Vsaj enkrat na štirinajst dni jih pregledamo, da jih ne napadejo bolezni ali škodljivci; če pride do podobnih težav, takoj ukrepamo, da omejimo škodo. Sproti jim odstranjujemo vse odmrle liste in cvetove, a ne preveč, da jih ne bi napadla koreninska gniloba.

V ta namen uporabljamo tekoča gnojila, ki jih dobimo tudi v večjih samopostrežbah. Paziti moramo, ker nekatere izmed navedenih rastlin (npr. azaleje) ljubijo bolj kiselska tla. Z dognojevanjem pa lahko bistveno vplivamo na Ph faktor zemlje. Cvetiče lončnice dognojemo v dvo ali tritedenskih presledkih; vedno ko je prst nekoliko vlažna, nikoli popolnoma suhih loncev. Osmoza in asimilacija gnojila bosta tako vsekakor boljše. Pri oskrbovanju moramo tudi skrbeti, da bodo rastline imele čim več svetlobe.

Še je čas, da se odločimo za siljenje čebulnic, še zlasti hiacint. Posadimo jih v lončke in postavimo v temen in hladen prostor, da poženejo. Nato jih postopoma prenesemo na svetlejšo in toplejšo mesto, navadno so to okenske police, da se siljene čebulnice primerno razvijejo in nato zacvetijo.

Po naših hišah pa je tudi v tem času nekaj takih rastlin, ki lepo cvetijo in nas s svojimi cvetovi razveseljujejo. To so razne ciklame, azaleje, kamelije, nekatere begonije, vijolice, razne vrste flamingovcev in druge rastline, ne nazadnje tudi božična zvezda. To cvetje potrebuje tudi hranljive snovi in zato ne smemo zanemariti dognojevanja.

VINA PAROVEL

NOVA PODOBA VINSKE PROIZVODNJE

Razmerje med sladkorjem in kislino v letošnjem grozdu skoraj optimalno.

25. novembra je bila v tržaškem Hotelu Jolly dvojezična predstavitev nove podobe vinske proizvodnje podjetja Parovel Group Zorana Parovela iz Mačkolj. Njegova hči Elena je najprej pozdravila številne ugledne goste in predstavnike oblasti. Zoranov sin Euro, ki uspešno vodi družinsko podjetje s sedežem v dolinski obrtni coni, je letošnji pridelek ocenil kot vrhunski, čemur so še zlasti botrovale ugodne vremenske razmere. Seveda pa je kako-

vost pridelka odvisna tudi od znanja in marljivosti vinogradnika in vinarja, kar pri družini Parovel prihaja posebej do izraza.

Tržaški rabin Uberto Pimperno je spregovoril o posebnem olivnem olju, ki ga je začelo proizvajati podjetje Parovel in ki je tako pridelano, da ga Judje lahko uživajo tudi v velikonočnem času. "Posebno se veselim te najnovejše Parovelove proizvodnje", je še dejal rabin, "saj na neki način predstavlja tudi opri-

10. DECEMBRA KMETJE Š TRAKTORJI MNOŽIČNO V TRST!

ERIK DOLHAR

Kot napovedano, bo masovna deželna protestna manifestacija 10. t.m. v Trstu.

Zveza neposrednih obdelovalcev želi postaviti vprašanje kmetijstva v središče pozornosti države in si prizadeva za splošni družbeno - gospodarski razvoj in za dostojanstvo kmečkega sveta. Kmetje in njihove stanovske organizacije po vsej Italiji prirejajo manifestacije, da bi seznanili širšo javnost s svojimi problemi. Stanovske organizacije kmetov še zlasti obžalujejo pomanjkanje neke kmetijske - agrarne politike na vsedravnih ravni, saj je bil zadnji zakon za poljedelstvo izdelan leta 1989. Kmetje občutijo predvsem pomanjkanje koordinacije med različnimi predlagatelji, predlogi in izvršno oblastjo. "Če rešimo kmetijstvo, rešimo tudi okolje, prispevamo k zmanjšanju primanjkljaja prehrabene bilance in ustvarimo možnost zaposlitve za mlade", med drugim meni Zveza.

Nasprotniki kmetijstva so zakoni za zaščito teritorija, ki se ne zmenijo za kmeta, regulacijski načrti, ki dejansko onemogočajo ustanovitev učinkovitih kmetij - podjetij, higiensko-sanitarni predpisi, ki ne poznajo kmečke stvarnosti. Največjo hibo nedvom-

no predstavlja pomanjkanje neke kmečke politike. Prav zato Zveza neposrednih obdelovalcev ponuja svoje predloge za kmetijstvo, ki predstavlja temeljni sektor za družbeno-gospodarski razvoj. Davek IVA na vino se je od 9 % povišal na 20 %. Vino so nekoč imeli za del vsakodnevne prehrane, danes pa naj bi bil to luksuz. Vsakodnevni problemi kmetov so še zlasti v zvezi s hlevi in klavnicami, ne da bi pri tem pozabili na vedno večje birokratske zapletljajve.

Zveza neposrednih obdelovalcev zato prireja v sredo, 10. t.m., masovno deželno manifestacijo v Trstu. Zveza vabi svoje člane, naj se manifestacije polnoštevilno udeležijo, po možnosti s svojimi delovnimi vozili. Furlanski in goriški kmetje bodo na Trst "navalili" po obalni cesti, Kraševci pa so vabljeni na zbirališče na Proseku. Ob 9.30 se bodo vsi skupaj zbrali pred tržaško železniško postajo, od tod pa krenili v sprevodu po nabrežju mimo ostankov rimskega gledališča do Oberdankovega trga, kjer bo sklepno zborovanje.

Zveza pričakuje, da bi se manifestacije udeležilo kakih pettisoč kmetov s približno 500 traktorji.

Kmetje želijo širšo javnost seznaniti s problemi našega kmetijstva in s predlogi, ki jih je Zveza predstavila za razvoj in zaščito kmetijstva. Po vseh deželnih prestolnicah Italije bodo istočasno podobne manifestacije, na katerih bodo kmetje sodelovali s svojimi traktorji in drugimi delovnimi vozili. Tovrstna protestna zborovanja so ponekod že povzročila pravi kaos v cestnem in železniškem prometu, še zlasti pri Vicenzi, Veroni, v Lombardiji, pa tudi na meji z našo deželo in v okolici Rima. Medtem ko so manifestacije drugod po Italiji namenjene predvsem proti t.i. "mlečnim kvotam", ki jih je narekovala Evropska zveza, je tržaška manifestacija Zveze neposrednih obdelovalcev usmerjena proti novemu davku "IRAP", ki še nadalje obremenjuje družinske kmetije. Zveza naproša širšo javnost, naj podpre njihovo bitko za kmetijstvo, ki naj opogumi italijansko vlado, da podpre pridelke Italije v Bruslju. Zveza nadalje predlaga kmetijski razvojni načrt, ki krepiti italijansko gospodarstvo. Italija naj ne bo edina država v Evropi, ki nima neke kmetijske politike, vredne tega imena. "Učinkovito kmetijstvo je predvsem jamstvo za uporabnike, zato je potrebno, da je javnost osveščena s problemi tistih, ki delajo na polju", je ena od parol Zveze.

jemljivo zblizanje dveh manjšinskih kultur na Tržaškem, slovenske in judovske, kar bo prav gotovo utrdilo kulturo sožitja v naših krajih."

O kakovosti pridelka in podjetju Parovel je nazadnje spregovoril še priznani somelier Tito Cuccaro. Čestital je družini Parovel, ki si že dve desetletji prizadeva za izboljšanje kakovosti svojega pridelka s pomočjo strokovnih svetovalcev. Rezultati tega prizadevanja so po dolgih naporih nedvomno zadovoljivi in večkrat celo zavirljivi.

Parovel Group danes proizvaja naslednje bele sorte: malvazijo, sauvignon, tokaj, beli pinot, rosno vino in muškato ter rdeče sorte: refošk, kraško rdeče vino z zaščitnim poreklom, merlot in cabernet franc. Poleg tega so Parovelovi edini proizvajalci penečega se vina na Tržaškem. Pridelano je s posebno selekcijo istrske malvazije, ki je že pritegnila pozornost poznavalcev.

Na koncu predstavitev so številni udeleženci s pokesušno Parovelovih vin lahko sami preverili, če so bile vse izrečene pohvale upravičene.

ED

REFORMA NEPROFITNIH ORGANIZACIJ (2)

DAMJAN HLEDE

2. NETRGOVINSKE USTANOVE

Kot je bilo napovedano v času, ko je bila reforma še v pripravi, je temeljna razdelitev, ki jo uvaja nova zakonodaja, tista med že obstoječo kategorijo netrgovinskih ustanov in na novo uvedeno figuro ustanov Onlus (*Organizzazioni non lucrative di utilità sociale*).

Ponavljamo vsekakor, da gre za kategorije izključno davčne narave. Razdelitev torej učinkuje zgolj v smislu drugačnih davčnih obveznosti oz. olajšav, katerim bodo podvržene oz. katerih bodo deležne posamezne ustanove z ozirom na to, če bodo spadale v prvo ali drugo izmed njiju. S civilnopravnega vidika se nič ne spremeni. Združenja, priznana kot pravne osebe ali nepriznana, fundacije, zadrage bodo še naprej urejevale doslej veljavne norme, ki so prisotne v civilnem zakoniku in v z njim povezanih zakonih.

Oznaka netrgovinske ustanove bo še naprej pripadala v skladu z nespremenjenim prvim odstavkom, črka c) zakona št. 917/1986 (zakon o neposrednih davkih) in z ozirom na njeno podvrženost davku Irpeg (v kolikor ta člen priključuje člen 108 istega zakona, ki točneje zadeva netrgovinske ustanove), javnim ali zasebnim ustanovam, različnim od družb (izključene so torej, tako kot doslej, tudi zadrage), katerih izključni ali glavni predmet ni v izvajanju dejavnosti trgovinske narave.

Na podlagi sedaj spremenjenega 4. odstavka člena 87 istega zakona in na novo uvedenega odstavka 4-bis je izključni ali glavni predmet ustanove tisti, ki ga določajo zakon, ustanovna listina ali statut, če slednja obstajata v obliki notarskega ali vsaj registriranega akta. Če ustanovna listina ali statut ne obstajata v omenjenih oblikah, je glavni predmet ustanove določen na podlagi dejansko izvajane dejavnosti. Ko gre za ustanove, ki nimajo bivališča v Italiji, je konkretna dejavnost edini kriterij za določitev glavnega predmeta.

Spremenjeni 4. odstavek uvaja tudi definicijo, po kateri je "glavni predmet", o katerem govori zakon, "tista dejavnost, ki je bistvena za neposredno uresničitev primarnih ciljev, ki jih določajo zakon, ustanovna listina ali statut". Definicija ne pripomore k jasnosti, vsekakor pa njen edini možni pomen (da je namreč z ozirom na obdavčenje neke ustanove odločilna le narava njene konkretne dejavnosti, ki je torej lahko trgovinska, tudi ko je njen cilj idealen - neprofiten) ne prinaša nič novega k temu, kar je bilo že znano, kvečjemu novo težavo v zvezi z interpretacijo, kateri naj bi bili "primarni cilji" neke ustanove. Kjer pač npr. statut

predvideva več ciljev, ne da bi jih razdelil med temeljne in pomožne, je treba vse vrednotiti na isti ravni, če pa že sam statut razlikuje med primarnimi in pomožnimi cilji, potem civilnopravno velja ta razdelitev in nova davčna definicija ne doda ničesar novega.

DALJE

VPRAŠLJIV PREMIK V POSTOPKU ZA GRADBENE SANACIJE

Odlok ministra za javna dela z dne 26. septembra 1997 je premaknil z mrtve točke že uvedene postopke za sanacijo gradbenih zlorab na nekaterih zaščitnih nepremičninah. Gre za zgradbe, ki so bile podvržene zaščiti okolice, ki jo predvidevata zakona št. 1497/1939 in 431/1985. Znano je, da je gradbena dejavnost znotraj teh zaščitnih področij podvržena posebnemu ministrskemu dovoljenju, za katerega so pooblaščenec posamezne dežele in včasih posamezne občine.

Kršitve te okoliške zaščite so kaznovane na razne načine: ukaz vzpostavitve prejšnjega stanja, denarne kazni in, v primeru zlorabne lotizacije zaščitnih nepremičnin, celo zapor ali denarna kazen do 100 milijonov lir. Omenjenim kaznim se je možno izogniti samo, če pride do urbanistične sanacije zlorabe, kot jo predvidevajo posamezna zakonska določila. Kdor je v teku zadnjih let že prošil za sanacijo in pri tem seveda plačal prispevke, ki jih določata zakona št. 47/85 in 724/94, bo moral sedaj plačati še t.i. okoliško odškodnino, za določitev katere je omenjeni ministrski odlok uvedel specifične kriterije. Dodatna odškodnina ne bo veljala za zlorabe, ki so bile izvedene z deli rednega ali izrednega vzdrževanja in z gradbenim restavriranjem, ki ni povzročilo zunanjih sprememb stavbe.

Vprašljiva je vsekakor zakonitost tega ukrepa, ki z retroaktivno močjo postavlja davkoplačevalcem nova bremena za sanacijo nekega stanja, ki je bila v trenutku predstavitve prošnje predvidena brez teh sedaj uvedenih odškodnin.

DH

OPOZORILO

REJCE PRAŠIČEV, ki redijo dva ali več prašičev, opozarjamo, da morajo obvezno voditi poseben register, ki ga izdaja zdravstvena ustanova. V tem registru morajo navesti veterinarsko matrico kmetije, nadalje število prašičev, ki jih redijo, ter še zaporedno številko obrazca, ki so ga dobili ob nakupu prašičev.

KOLESARSTVO / INTERVJU RADIVOJ PEČAR

OBRAČUN SEZONE ADRIE IN PREDSTAVITEV TRŽAŠKE ETAPE "GIRA"

ERIK DOLHAR

Radivoj Pečar (na sliki) je pri nas dobro poznan športni delavec, ki zato ne potrebuje posebne predstavitve. Znan je zlasti kot odlični organizator in vodja kolesarskih dirk pri nas in drugod, saj ga večkrat "kličejo na pomoč" tudi drugam po Italiji in Sloveniji. Z njim smo se pogovorili, ker je ne samo tajnik lonjerskega kolesarskega kluba Adria, ampak tudi podpredsednik deželne kolesarske zveze.

Bi lahko najprej podal nekaj obračun pred kratkim zaključene kolesarske sezone?

Mislím, da je na nivoju Zveze šla letošnja sezona v Furlaniji-Julijski krajini precej dobro, saj so deželni kolesarji osvojili tri državne naslove v gorskih vožnjah. Tudi kot Kolesarski klub Adria, mislim, da smo dosegli precej dobre uspehe, in to kot organizatorji in na tekmovalnem področju. Najprej bi omenil uspeh Aleksandra Rojca, ki je v svoji kategoriji cikloamaterjev osvojil naslov pokrajinskega prvaka na cilju v Trstu. Gre za precej pomemben naslov, saj smo eno redkih društev, ki smo množično prisotni na vseh tekmovalnih, medtem ko so drugi tržaški klubi precej opešali in imajo zelo malo tekmovalcev. Močnejša je konkurenca na deželni ravni, kjer smo tudi nastopali in dosegli številne uvrstitve na kakih 60-70 dirkah. Nekaj je bilo tudi zmag na prestižnejših tekmovanjih, predvsem če pomislimo, da so na teh nastopili kolesarji iz Veneta, Slovenije in tudi iz Avstrije. V teh kategorijah so tudi kolesarji, ki so še lani tekmovali v članski konkurenci amaterjev. V teh kategorijah nastopajo sedaj celo nekateri profesionalci. Na splošno menim, da so bili rezultati Adrije zadovoljivi. Prvič smo imeli vpisanih tudi čez 40 tekmovalcev, kar ni ravno malo, tako za društveno blagajno kot za upravljanje vseh skupaj.

Pri Adrii ste pa znani tudi kot odlični organizatorji...

Zadnje tekmovalje, ki smo ga pripravili, je bil Maraton prijateljstva od Ljubljane do Trsta v sodelovanju s Kolesarskim klubom Rog iz Ljubljane. Nastopilo je skoraj 500 ljubiteljev kolesarjenja. Gre za posebno zvrst kolesarstva, saj udeleženci tega maratona vozijo povprečno 25 km/h. Vsi so bili zadovoljni, ker smo res spoštovali to povprečno hitrost, tako da je strnjena kolona prešla mejo pri Fernetičih in dospela do Lonjerja, kjer smo maratoncec nato pripravili lep sprejem in zabavo, tako da smo popolnoma natrpali vas, kar mislim, da je tudi precej pomembno. Poleg tega smo aprila organizirali še dirko za 16-letne mlajše mladince; tudi ta je dobro uspela. Krona vsega tega pa je logično bila dirka za trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki ima že svojo tradicijo. Letošnja dirka je bila že 21. po vrsti. Imela je dober uspeh, saj je bila udeležba masovna. Pomen te dirke je tudi v tem, da se uveljavljamo kot Slovenci v Italiji: vsi vedo, da smo zamejski Slovenci, da smo zelo resni pri organizaciji, zato tudi zelo radi prihajajo na to tekmovalje, čeprav je v Italiji v istem obdobju precej podobnih dirk. Kljub temu pa smo dosegli, da smo prvi v kategoriji. Kako bo s to dirko naprej, ne bi še znal povedati, ker imamo precej finančnih težav, sponzorji se ne odzivajo radi. Do konca meseca moramo vedeti, ali bomo dirko organi-

zirali ali ne oz. ali bomo razpolagali z zadostnimi finančnimi sredstvi. Prav lahko se zgodí, da bo to tekmovalje prihodnje leto odpadlo.

Kateri pa so bodoči načrti Adrije oz. s kakšnimi ambicijami stopate v novo sezono?

Najprej se ubadamo s komaj omenjeno dirko oz. iščemo možnosti, da bi jo sploh organizirali. Mislim, da je tu precej nerazumevanja, saj vsi niso razumeli pomena tega tekmovalja, predvsem pa veličine te dirke, saj je to mednarodno tekmovalje, na katerega so lahko ponosni vsi zamejski Slovenci. Mnogi nam to tudi zavidajo, saj gre za zelo veliko in zahtevno tekmovalje. Mislim, da je tu precej nesporazumov, zato svetujem nekaterim, naj se dobro informirajo, o čem se govori in kaj se pravzaprav dogaja, preden dajo svoj denar.

Pred kratkim si bil v Trstu prisoten na predstavitvi tržaške etape krožne kolesarske dirke po Italiji, vsem boljše poznane kot "Giro". Bi nam kaj več povedal o tem?

"Giro" se po 18 letih spet vrača v Trst. Zasluga gre predvsem sedanji občinski upravi v osebi odbornika za šport Degrossija, ki je storil največ, da je do tega uspeha prišlo. V Trstu bo na sporedu dirka na kronometer. Degrossi si je že lani in predlanskim zelo prizadeval za prihod kvalitativnih tekmovalj v Trst. Lani je bila tu ženska krožna kolesarska dirka po Italiji in dirka po F-Jk, etapna dirka bolj lokalnega značaja, ki je zadnja leta kvalitativno precej padla. Letos pa mu je prav zadnji trenutek uspelo, da je pripeljal v Trst eno etapo "Gira" in to na kronometer. Mislim, da je to zelo velik uspeh. Kako bo ta etapa na kronometer potekala, trenutno ni še popolnoma znano, ker obstajajo določeni tehnični problemi. Ve se, da bo start nekje ali na trgu Tommaseo ali na Borznem trgu. Prvi del dirke do svetilnika je še nekoliko zavita v negotovost oz. ali bodo kolesarji prevozili ul. Udine ali Miramarski drevored do Barkovej po ul. Boveto do svetilnika. Od tod naj bi se kolona koles in motornih vozil preko Kontovela, Proseka, Križa in Nabrežine podala do Sesljana, od tod po obalni cesti in Miramarskem drevoredu nazaj do cilja na Trgu unità.

Mišliš, da boš pri tej etapi med organizatorji?

Na predstavitvi sem bil logično prisoten kot predstavnik kolesarske zveze. Mislim, da bom tudi pri organizaciji sodeloval, kolikor bo to mogoče. "Giro" ima kot organizacija namreč neko zaključeno enoto, ki pa potrebuje pomoč pri logistiki in raznih krajevnih problemih; v glavnem pa so prireditelji tisti, ki skrbijo za vse, od tribun do ograj, javnega reda in podobno.

DOMAČA KOŠARKA

C LIGA: JADRAN NTKB - Castelfranco 54 - 80 (23 - 40)

C2 LIGA: BARCOLANA - DOM AGOREST ROB ROY 93 - 90

D: BOR RADENSKA - Arte 66 - 58, Chiarbola-KONTOVELA LA NUOVA EDILE 84-86, The Duke Pub-CICIBONA PREFF. MARSICH 78-89

PROMOCIJSKA LIGA: Basket 2000- BREG 67 - 64 (29 - 23)

ODBOJKA

SOBOTNI IZIDI PRVENSTVENIH TE-KEM: MOŠKI: B2 LIGA: Colorificio S.Marco Mogliano Veneto - SLOGA KOIMPEX 0 - 3

C: OLYMPIA AG.TERPIN-Buia 3-2, EltorsoČA UNITEKNO 3-0, BOR-Rojalese 1-3

D: NAŠ PRAPOR - Prata 0 - 3, VAL KOIMPEX - Corno 3 - 2

ŽENSKE: B2 LIGA: SLOGA KOIMPEX NTKB - DOLO 1 - 3

C: Alimentaria-OLYMPIA KMEČ. BANKA. 1-3, VAL IMSA BCC Sovodnje-Juvenilia 3-0

D: SLOGA SAVA - Ristorante del Doge 2 - 3, BOR FRIULEXPORT - Staranzano 0 - 3

SMUČANJE / POGOVOR: JURE KOŠIR (2.)

ŠE O PRIČAKOVANJH JURETA KOŠIRJA

Pred štirimi leti si sezono prav tako slabo začel kot letos, nato pa si na OI v Lillehammerju osvojil bron. Se ta zgodba lahko ponovi?

Super bi bilo, če bi se. Imel sem sezono, ko sem bil v veleslalomu neuspešen in takšna je bila tudi olimpijska. V slalomu sem bil takrat zelo dober. Upajmo...

Kakšne cilje si zastavil za letošnjo sezono?

Moji cilji so nedvomno višji kot letos, da sem prisoten v svetovnem pokalu.

Letos si spremenil videz, saj imaš daljše lase (na sliki). Je za to kak poseben razlog?

Pomanjkanje časa za frizerja. Ne, ne, šalim se. Zdi se mi, da bi morali ljudje večkrat spreminjati svoj videz. Sedaj si takšne stvari še lahko privoščim.

Pri oblačenju pa ti pomaga dekle Alenka...

Ne kupuje mi stvari, vendar mi pove, kaj ji je všeč in kaj ne. Zelo dobro se spozna na modo in mi zato svetuje.

Kako napreduje tvoja glasbena kariera?

Matej Jovan je prenehal s smučanjem, se posvetil študiju

in bi imel gotovo več časa tudi za glasbo. Njemu gre na glasbenem področju zelo dobro. Upam, da bova še kdaj naredila kaj skupaj. Trenutno o tem ne razmišljam.

Kako je nate vplival Matejev odbod iz belega cirkusa, saj je tvoj najboljši prijatelj?

Ni mi bilo vseeno. Deset let sva bila skupaj v ekipi in to ni malo. Če imaš v smučanju tako dobrega prijatelja, je to zelo pozitivno. Pogrešal ga bom, saj je vedno znal dobro vplivati na okolico. Zagotovo ga ne pogrešam samo jaz, temveč tudi vsi ostali. Res je poseben "model".

Ali lahko opišeš kakšen poseben dogodek z vašega koncerta?

Zanimivih dogodkov je bilo veliko in nikoli mi ne bo žal za čas, ki sem ga preživel s skupino.

Mnogi menijo, da zaradi glasbe trpi tvoja smučarska kariera. Ali to drži?

Ko ti ne gre, se vedno iščejo razlogi, zakaj je tako. Za vsakega smučarja so imeli svoje teze. S tem se nima smisla ukvarjati. Zaradi glasbe moje smučanje ni nikoli trpelo. Nikdar se ni zgodilo, da ne bi šel na trening, ker sem imel recimo koncert. To mi niti na misel ni prišlo. Imel sem toliko energije, da sem počel oboje in morda še kakšno stvar zraven. Glasba je pozitivna stvar, ob kateri se sprostim. Za športnika je pomembno, da ni ves čas le v športu, temveč da se ukvarja še z drugimi dejavnostmi. Potrebno je razširiti obzorja.

Kaj počneš, ko ne smučaš in se ne ukvarjaš z glasbo?

Zadnje čase počnem samo stvari, ki so povezane s športom. Želim si dobrih nastopov in poskušam vse ostalo izključiti. To morda ni dobro, saj sem z mislimi ves čas pri smučanju.

ED / KONEC

SMUČARSKI SKOKI

GOLDBERGER BO SKAKAL ZA JUGOSLAVIJO

Avstrijski skakalni as **Andreas Goldberger** (na sliki) naj bi že letos nastopal za Zvezo Republik Jugoslavije. Svetovni prvak v smučarskih poletih oz. njegov odvetnik je z avstrijsko smučarsko zvezo že prekinil sodelovanje.

Ko je Goldberger že "prosil" nekatere druge države, naj ga vpišejo v svojo Zvezo oz. mu dajo potni list, je vedno naletel na gluha ušesa. V Beogradu pa so mu odgovorili, da mora za to dati povoljno mnenje mednarodna smučarska zveza FIS. Ko je do tega prišlo je bil Goldberger že z novim, jugoslovanskim potnim listom. Ob vrnitvi v domačo Avstrijo pa prvo presenečenje na meji: predstavniki oblasti so mu dejali, da bo odslej v Avstriji tujec, saj v tej državi ni dovoljeno dvojno državljanstvo, razen redkih izjem, za katere pa se mora izreči

avstrijsko notranje ministrstvo.

Spomnimo naj, da je v preteklosti že večkrat prišlo do trenj med športniki in avstrijsko športno zvezo, ki so denimo privedli do tega, da je Girardelli nastopal za Luxemburg, Rieglerjeva pa za Novo Zelandijo.

PLAVANJE

VLASTA UŠAJ 13. V ITALIJI

Plavalna zveza je pred kratkim objavila vsedrjavne lestvice za leto 1997. Od mladih zamejskih plavalcev, ki se resno ukvarjajo s to panogo, je najboljša uvrščena članica tržaške Adrije Vlasta Ušaj (na sliki), ki na razdalji 200 m hrbtno zaseda med začetnicami A nič manj kot absolutno 13. mesto s časom 2:41,5. Bolje uvrščena je bil pred dvema letoma le Borovec Matteo Feruglio, ki je bil 11. v državi na 100 m prsno. Vlasta zelo dobro uspeva tudi na daljših razdaljah v prostem stilu: na 800 m je 30., na 400 m in 100 m hrbtno pa 31. Na vsedrjavni lestvici je prisoten tudi njen klubski kolega Matjaž Zaccaria. Na 400 m prosto je 70., na 1500 m prosto pa 60.

Po dveh letih ima svojega predstavnika na tej lestvici tudi Plavalni klub Bor. Daniel Pettrosso na 100 m prsno zaseda 68. mesto, na 200 m prsno pa je 71.

KOTALKANJE

VIPAVI NAGRADA PANATHLON '97

Goriško združenje Panathlon International je Kulturno športnemu društvu Vipava s Peči v sovedenjski občini podelilo nagrado Panathlon '97 z utemeljitvijo, da ima to društvo pomembno vlogo na področju razvoja športa in vzgoje mladine. Pohvala gre društvenim odbornikom in trenerjem, ki so med najzaslužnejšimi za uspešno delovanje sleherne športne sredine. Poleg plakete društvu so predstavniki Panathlona med svečanostjo, ki je bila v sejni dvorani goriške pokrajine 20. novembra, izročili posebno priznanje še članici Vipave Cristini Sirotti, ki se je uveljavila tudi na državnih kotalkarskih tekmovanjih.

AMATERSKI ROKOMET

PROMOCIJSKA LIGA: ZARJA/GAJA 97 - Flumignano 0 - 1, Lucinico - PRIMO-RJE 1 - 0, Capriva - JUVENTINA 2 - 0

1.AMATERSKA LIGA: S. Lorenzo - VESNA 2 - 2, Pro Romans - SOVODNJE 2 - 2

2.AMATERSKA LIGA: MLDOST - Portuale 1 - 1, Natisone - PRIMOREC 2 - 0, Poggio - BREG 2 - 0

3. AL: KRAS - CGS 2 - 0, BREG B - S. Andrea 0 - 1

NAMIZNI TENIS

ŽENSKE: A LIGA: Che Lin Messina-KRAS Generali 4-5

A2 LIGA: Pink Cervino Aosta - KRAS Corium 5 - 0

B LIGA: S. Arco Verona - Kras Activa 0 - 5

KNJIŽNI DAR ZA LETO 1998

KOLEDAR 1998

Koledar je dragocena priča naše prisotnosti in ustvarjalnosti, saj podrobno poroča o ljudeh in delovanju organizacij ter društev.

Nada Pertot

POMAGAJMO SI SAMI

Jezikovni priročnik

Knjiga nas na prijeten in nevsiljiv način vodi skozi pasti in čeri slovenskega jezika. Razdeljena je na tri dele in obravnava različna vprašanja v zvezi s slovenščino, njeno slovnico in skladnjo.

Janko Jež

ŽIVLJENJE MOJE

Z Akcijskim odborom za zedinjeno Slovenijo

Avtor kot šolnik, publicist in politični delavec obuja spomine na mladost v Trstu, študij v Ljubljani, tamkajšnje medvojno življenje ter na vojne dogodke po Italiji. Dragoceno je pričevanje o delovanju na šolskem področju po letu 1948, ko se je vrnil v Trst in se aktivno vključil v rast slovenskega zamejskega šolstva.

Vigj Scuete

MEŽNARJEVE PRIDIGE

Biser furlanskega pripovedništva. Prevajalec g. Srečko Šuligoj je izbral najznačilnejše zgodbe te pripovedi, ki nam slika furlansko podeželje in ljudi, kot jih verjetno ni več. Delo idealno odraža furlansko čutenje in miselnost. Vabi nas k boljšemu poznavanju naših neposrednih sosedov.